דער

קענעדער איד

Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע וואכענבלאט אין וויניפעג און גאנץ קענעדע
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454

Vol. III. No. 9. Winnipeg, Thursday, February 29th, 1912. Price Two Cents
וויניפעג, דאנערשטאג, י״א אדר, תרע״ב.

אין פראווינשעל פארלאמענט.

פארינגען דאנערשטאג האט זיך געעפענט דער פראווינשעל פארלאמענט, און נאכדעם ווי אלע צערעמאניעס זיינען אבגעפערטיגט געווארען האט זיך די זיצונג געשלאסען. מאנטאג האבען זיך ווידער די זיצונגען אנגעפאנגען מיט אן ענטפער אויף דער טראהן רעדע, צו דערזעלבער צייט איז געמאכט געווארען אן אטאקע פון פרעמיער ראבלין געגען דער ‚פרי פרעס׳, אז די צייטונג האט געמאכט א קאנספיראציע געגען דער רעגירונג אין בעצוג דער טעלעפאן פראגע. עס איז נאכדעם פארגעקומען א ווערטער צוזאמענשטויס צווישען פרעמיער און מר. נאריס, דער לידער פון די ליבעראלען, וואו מען האט זיך איינער דעם צווייטען ניט געשוינט. דינסטאג זיינען אריינגעבראכט געווארען צוויי רעזאלוציאנען איינע וועגען פראהיבישאן, צו פערבאטען דעם פערקויף פון ביטערען טראפען און סאלונען זאלען אבגעשאפט ווערען אין וויניפעג, און דער צווייטער וועגען דעם טעלעפאן, צו קיין בעשלוס איז מען נאך ניט געקומען.

נאך דעם ווי עס איז געגעבען געווארען נאטיס וועגען נייע בילס וואס מען דענקט פארצוברענגען, איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

איד אלס מעיאר אין א שטעדטעל פון פראווינץ קוויבעק.

מר. מ. היימאן, א איד, איז עלעקטעט געווארען אלס מעיאר פון ריווער אורענארד, נאספע, אנשטאט מר. דומארעסק, וועלכער איז געשטארבען לעצטען מאנאט. מר. היימאן האט געצווינגען 5 פראצענט וואוטס אין דיזער שטעדטיל, וועהרענד זיין געגנער א פראנצויז האט געצווינגען 2 פראצענט.

די שטעדטיל ענטהאלט 2400 וואוטערס און מר. היימאן איז דער איינציגער איד וואס געפינט זיך דארט. ער איז דער ערשטער איד וואס איז זוכה צו אזא כבוד אין קענעדא.

א נייער וויכטיגער פעראיין.

דעם 11טען דיעזען מאנאט האט זיך אין וויניפעג געגרינדעט א זעהר וויכטיגער פעראיין אלס איניציאטיווע פון מר. י. לודוויג, מיט׳ן נאמען: ‚די היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי׳ מיט א מעמבערשיפ פון 60.

דער צוועק פון פעראיין איז: 1] צו אראבנעהמען די אימיגראנטען וואס פאהרען צו זייערע בעקאנטע אדער קרובים קיין וויניפעג, ווען זיי האבען ניט די נויטיגע סומע 25 דאל. 2] אונטערשטיצען די אימיגראנטען ביי זייער אנקומען מאראליש אין העלפען זיי געפינען ארבייט. 3] וועט דער פעראיין פרעגנגען נוצען אויך די איינענע מעמבערס מיט סיק בענעפיט און דאקטאר, מעדיצין, און פונעראל. אויך וועט זיך דער פעראיין אינטערעסירען מיט אלע שטאדטישע אנגעלעגענהייטען.

איינטריט אין דעם פעראיין איז 4 דאל. און 50 סענט מאנאטליכע דיוס.

לעצטען מיטינג (זונטאג 25טען) זיינען ערוועהלט געווארען: אלס פרעז. י. לודוויג, וויים פרעז. מ. דווארעץ, טרעזשורער א. נאזמאן, סעקרעטאר ם. שרייבער.

פון דער גרויס וויכטיגקייט פון אזא סאסייעטי איז פערשפארט צו שרייבען יעדער איד ווייס אז אזא פעראיין איז נויטיג און אזא פעראיין האט שוין לאנג בעדארפט עקזיסטירען אין וויניפעג.

ראובן ברײנין רעדאקטאר פון „קענעדער אדלער.

דער גוט בעקאנטער העברעאישער און אין דער זעלבער צייט אויך אידישער שריפטשטעלער און הייסער ציוניסט ה׳ ראובן בריינין האט זיך בעזעצט אין מאנטרעאל וואו ער וועט רעדאקטירען דעם ‚קענעדער אדלער׳.

ראובן בריינין אלס רעדאקטאר איז פאר דער דערמאהנטער צייטונג אהן צווייפעל א גרויס געווינס. מיר גראטולירען די אייגענטהימער און פערוואלטער פאר זייער גוטען אויסוואהל און ווינשען אויך דעם נייעם רעדאקטאר ערפאלג אין זיין ארבייט.

א פורים אבענד פאר קינדער אין היברו סקוהל.

שבת אבענד, דעם 2טען מארטש, נאך דער מגלה, וועט אין אאודיטאריום פון ‚וויניפעג היברו סקוהל׳ פארקומען א זעלטענער פורים-אבענד פאר אידישע קינדער.

איינינע שיללער וועלען ערקלעהרען די בעדייטונג פון פורים; ס׳וועלען דעקלאמירט ווערען שירים אין העברעאיש און אידיש; א קינדער-כאר וועט זינגען אריעס פון ‚אחשורוש׳ און נאציאנאלע ליעדער; מר. ב. שעפס וועט פארלעזען א מאנאלאג פון דעם בעריהמטען העברעאיש-אידישען הומאריסט י. ד. בערקאוויץ. א סטרינג-ארקעסטער, מיט דער מיטווירקונג פון די בעסטע מיוזיק ליעבהאבער, וועט שפיעלען אידישע פאלקס ליעדער, עס וועלען אויך מיטווירקען די וויאלינים-טען די ברידער לעוואנט און מר. זאלצמאן. קינדער אונטער 6 יאהר וועלען ניט אריינגעלאזט ווערען. די אפיסערס פון סקוהל זיינען איינגעלאדען צו דיעזען זעלטענעם פורים-אבענד.

ליטערארישער אבענד.

א ליטערארישער אבענד וועט געגעבען ווערען זונטאג דעם 3טען מערץ אום 8 אוהר אבענד אין פעירבערנס האל, קארנער סעלקירק און מיין סט. א פראכטפאלע פראגראם וועט דורכגעפיהרט ווערען. מר. ב. גאלדשטיין, רעדאקטער פון ‚קענעדער איד׳ וועט געבען א פארלעזונג. סאנגס און דעקלאמאציאנען פון מרס. קרייצער און פון פיעלע אנדערע. א סאלא אויף פיאנא פון בעוואוסטען פיאניסט מר. גאלדסמיט. א סאלא אויף׳ן פידעל פון די ברידער לעוואנט. עס וועט אויך אנטהייל נעהמען מר. ב. שעפס און פילע אנדערע. טיקעטס בלויז 15 סענט

א נייע טהעאטער קאמפאני.

ווי מען גיט אונז איבער איז מר. ם. טרילער אבגעפאהרען קיין נויארק פון וואנען ער וועט ברענגען א נייע ארטיסטען קאמפ. פאר דער קווינס האל.

עס קען אלזא מעגליך זיין אז נאך נעקסטער וואך זאל מען ווידער אנפאנגען שפילען כסדר אין קווינס האל.

וויכטיגער היסטארישער פראטעסט מיטינג.

איינע פון די שענדליכסטע בילס איז אריינגעבראכט געווארען אין דאמיניאן פארלאמענט אין אטאווא: מ. פ. ניקעל, מעמבער אין פארלאמענט פון קינגסטאן, איז דער פערפאסער פון דיעזען ביל וואס פאדערט אז אידען זאלען ניט האבען קיין אמט אין קווינס יוניווערסיטי, ניט אלס פראפעסאר, דירעקטאר, אדער טראסטי א. ד. גל. ווען דיעזער ביל זאל אנגענומען און סאנקציאנירט ווערען פון דער פעדעראלער רעגירונג וועט דאס זיין דער גרעסטער פאטש אין פנים דער גאנצער אידישער בעפעלקערונג אין קענעדא. צוויי מאל איז דער ביל שוין פארגעלעזען געווארען אין פארלאמענט און איז אנגענומען געווארען. יעצט דארף מען איהם פארלעזען צום דריטען מאל און נאכהער וועט דאס ווערען א געזעץ. א אידישע קאמיטע פון מאנטרעאל, טאראנטא און קינגסטאן האט זיך געווענדעט צו דער לעדזשיסלייטשור קאמיטע אז דער ביל זאל ניט אנגענומען ווערען. דערויף האט די אידישע דעליגאציע בעקומען אלס ענטפער: „דאס די אידען אין קענעדא דארפען זיין צופריעדען וואס מען ערלויבט זיי צו וואהנען אין א קריסטליך לאנד... ווייטער האט מען דער דעליגאציע ערקלעהרט אז מיר טארען ניט זיין געגען אזעלכע אנטיסעמיטישע פערזוכען.

דיעזער יודען פיינדליכער ענטפער האט ווי א דונער געטראפען ניט נור די אידישע בירגער פון קענעדא נור אויך פיעלע אנשטענדיגע קריסטען זיינען אויפגערעגט און געבען צו אז מיר מוזען עפעס טהאן, אז איגנאנצען דאס אבלאזען און פערשווייגען, וואלט געווען א פערברעכען פון אונז אליין.

מיר האבען דערום בעשלאסען איינצובערופען א גרויסען פראטעסט מיטינג, וואו מען זאל עפענטליך ארויסזאגען אונזער אונצופריעדענהייט און פראטעסט געגען אזעלכע אנטיסעמיטישע שטיק. דער פראטעסט מיטינג וועט שטאטפינדען אין קווינס טהעאטער מיטוואך דעם 6טען מארטש אום 7.30 אבענד שארפ.

פאלגענדע רעדנער וועלען אנטהייל נעהמען: רבי י. י. כהנאוויטש, ס. הארט גרין, מעמבער אף פארלאמענט; לאיער י. ר. לעווינסאן; לאיער מ. פינקעלשטיין; י. סקלאווער, ח. זאלצמאן; מר. ריטשארדסאן, רעדאקטאר פון די „טריביון״; ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון „קענעדער איד״ וועט זיין טשערמאן פון מיטינג.

עס איז פערשפארט צו וויעדערהאלען דאס יעדער איד אין וויניפעג מוז אנוועזענד זיין ביי דיעזען וויכטיגען און היסטארישען מאס מיטינג. מיר בעטען אלעמען צו קומען וואס פריהער אום נאכדעם זאל קיין אונארדנונג ניט פארקומען צוליעב מאנגעל אין פלאץ.

אונערוואַרטעטעס איז געשעהן.

ווי בעוואוסט האט אין פעדעראלען פארלאמענט א קאמיטע פארגעבראכט א ביל וועגען אויסשליסען אידען פון יעדען אמט אין קווינס יוניווערסיטי. א אידישע דעליגאציאן האט זיך צו דיעזער קאמיטע געווענדעט אז דער ביל זאל ניט אנגענומען ווערען. נאך א לאנגע דעבאטע וואס די מיטגליעדער פון דער קאמיטע האבען געהאט, איז די ביטע פון דער דעלינאצע פערווארפן געווארען און דער ביל בלייבט ווי געווען. אין די דעבאטען האט זיך ארויסגעצייגט פיעל גיפט און שפאט אין בעצוג די אידען אין קענעדא. „אידען דארפען ניט זיין געגען אזא ביל — האבען אייניגע בעמערקט — ווייל די אידען דארפען ניט פערגעסען אז זיי לעבען אין א קריסטליך לאנד״. אנדערע האבען זיך אויסגעדריקט: „אז ווען מען זאל לאזען אפען די טהירען פון אוניווערסיטעט פאר אידען וועלען נאכהער קומען די כינעזער און הינדוסען און אויך פערלאנגען דאס זעלבע...

ג. מ. מעקדאנעל, איינער פון לעדזשיסלייטשור קאמיטע פון קינגסטאן האט ערקלעהרט אז ווען מען זאל פערענדערען דעם ביל, וואלט דער אוניווערזיטעט אריינגעפאלען אין אידישע הענט און דאס וואלט געווען א שרעקליכע זאך...

פראפעסאר עמאנועל מאנדלשטאם לעבט.

עס פרעהט אונז אנצוזאגען אונזערע לעזער אז די ידיעה וועגען טויט פון פראפ. מאנדעלשטאם פון קיעוו איז געווען א פאלשע. דאס האט זיך גענומען דערפון וואס דער פראפ. איז געווען געפעהרליך קראנק, און אין קיעוו זעלבסט האט זיך פערשפרייט א קלאנג אז ער איז טויט. צו אלעמענס פרייד איז אבער דער קלאנג פון זיין טויט אבגעלייקענט. מיר ווינשען פון טיעפסטען הארצען צוגלייך מיט אונזערע לעזער זיינע פריינד, אז ער זאל נאך לאנג לעבען און פיעלעס אויפטהאן פאר׳ן אידישען פאלק.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד״.

זונטאג דעם 3טען מארטש אום 2 אוהר נ. מ. וועט אבגעהאלטען ווערען א מיטינג פון פעראיין ‚אידישע יוגענד׳ אין קווינס האל. עס וועט פארגעלעזען ווערען א כראניק פון חבר י. ריטשמאן, עס וועט אויך פארגעלען ווערען ‚דער צלם׳ פון ל. שאפירא. נאך דער פארלעזונג וועלען פארקומען פרייע דעבאטען. אויך וועט ביים מיטינג בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען דעם האנדעלס אבמאך צווישען רוסלאנד און קענעדא און א רעזאלוציאן וועט ארויסגעטראגען ווערען וועגען אונזער שטעלונג צו דער פאספארטען פראגע.

אלע חברים זיינען אויפגעפאדערט צו קומען צו דיזען מיטינג. זעהר פיעל פראגען איז פאראן צו בעהאנדלען. אלע זיינען ווילקאם. נייע מעמבערס ווע״ען אנגענומען.

יעקב גורעוויטש, סעקרעטאר.

נ. ב. וועגען דעם נאציאנאלען קאס-

דער קוילען מיינער סטרייק אין ענגלאנד

דער פאראויס בעשטימטער סטרייק פון זי׳ 8 הונדערט טויזענד מיינערס אין ענגלאנד הויבט אן פערווירקליכט ווערען, און נאך איידער דער ערשטער מארטש איז געקומען האבען שוין צעהנדליגע טויזענדע ארבייטער פערלאזען די קוילען גרובען.

חוץ דעם וואס דיזער סטרייק וועט אבשטעלען די קוילען אינדוסטריע, וועלען אויך אלע אנדערע פעקטאריס מוזען צוגעמאכט ווערען, און איבער 200 טויזענד ארבייטער וועלען מוזען בלייבען אויסער ארבייט. דירעקט וועט דער סטרייק בעריהרען איבער 2 מיליאן נפשות. דער אויסערן מיניסטער פון ענגלאנד האט ערקלעהרט אז ענגלאנד שטעהט יעצט פאר איינע פון די גרעסטע קאטאסטראפען אין דער ענגלישער געשיכטע.

די רעגיערונג האט געפראבירט ביז יעצט צו מאכען שלום צווישען די ארבייטער און מינען אייגענטהימער, אבער עס איז איהר פארלויפיג ניט געלונגען, די מינען אייגענטהימער זיינען איינגעשפארט און ווילען ניט נאכגעבען דעם מינימום וויידזש וואס די ארבייטער פערלאנגען. און אויב דער רעגירונג וועט ניט געלונגען ביז דעם ערשטען מארטש צו מאכען שלום, וועט דאס זיין איינע פון די גרעסטע מלחמות צווישען די ארבייטער און די באסעס.

טיומען באל וועלכער וועט שטאטפינדען שבת דעם 6טען אפריל וועלען מיר אין ניכען אנאנסירען אלע איינצעלהייטען.

דעם 10טען מארטש.

ביי א קאנפערענץ פון ‚אידישע יוגענד׳ איז בעשלאסען געווארען צו בעקענען די מאסע מיט די נויטווענדיגקייט פון א נייער שולע און צו דיעזען צוועק זאלען פעראנשטאלטעט ווערען לעקטשורס און מאס-מיטינגען.

עס איז אבער ניט גענוג די ערציהונג אין קלאס. יעדער פאטער און הויפטזעכליך די מוטער דארף וויסען ווי אזוי צו ערציהען איהר קינד אין דער היים און ווי אזוי צו צוגרייטען איהם צו דער שולע. צו דיזען צוועק האט דער פעראיין ארגאנזירט א רעפעראט מיט ה׳ ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון דיזער צייטונג אויף זונטאג אבענד דעם 10 טען מארטש, אין קווינס האל, וואו דער רעדנער וועט ערקלעהרען ווי אזוי צו ערציהען דאס קינד אין דער היים, ווי אזוי אין דער שולע; וואס עס דארף זיין די אויפגאבע פון דער ניי געפלאנטער שול און וואס פאר א אויפגאבע אויך די ארטהאדאקסען קענען זיך שטעלען אום צו ערציהען זייערע קינדער אין זייערע חדרים, אזוי אז זיי זאלען קענען ערזוארטען א דור, וואס זאל ניט זיין פרעמד צו דער נאציאן און צום אידישען פאלק.

סטארקיפערס! איידער איהר מאכט אייערע ארדערס ערגעץ וואו, זעהט זיך פריהער מיט אונז. מיר זיינען זיכער אז מיר קענען אייך אבשפארען פון 15 ביז 25 פראצענט אויף אלע ווארעס, ווי: מענער און באיס סוטס; מענער, ליידיס און קינדער זאקען, העמדער, טייעס, סוספענדערס און ד. גל. ביי אונז איז קיינע דזשאבס, קיין סעקאנד הענדיגע. אונזער סטאק איז ריין, רעגולאר און גוט אסארטירט. אלערליי סייזעס.
נ. ב. מיר האבען דזשאבס פאר די וואס פערלאנגען זיי.
THE MERCHANT'S BARGAIN CENTRE
SURES, NOZICK & CO.
Winnipeg 637 Main Street
Edmonton 141 Haward Street

EST. 1879
ALLOWAY & CHAMPION
יעצט איז די צייט צו קויפען שיפסקארטען
פאר אייערע פריינד און קרובים אין אלד קאנטרי, אויב איהר ווילט אז זיי זאלען אנקומען אהער פריה אין ספרינג. אלע שיפען וועלען באלד פערפולט זיין און אויב איהר וועט יעצט זיי ניט בעזארגען מיט טיקעטס וועלען זיי לאנגווארטען אויף א פלייז אין שיף.
די וואס קענען ניט צאהלען איינגאנצען קעש פאר טיקעטס, קענען מיט אונז אראנזשירען.
מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד, עסטרייך, דייטשלאנד.
דער אפיס איז אפען יעדען טאג פון 9 ביז 6 און שבת פון 9 ביז 9.
אללאָוועי און טשעמפיאן 667 מיין סטריט
AC 362 & 667 MAIN STREET AC

מצה של פסח
קומט און איבערציינט אייך ווי עס ווערט געמאכט ריינע, זויבערע מצה, זעהט מיט אייערע אויגען וועגען כשרות בהשגחת הרב דפה. די 10 טויזענד דאלאר מאשינען ארבייטען פראכטפאל
מאקאראנעס און פאטייטא מעהל קריגט איהר ביי מיר.
N. SEGAL
610 DUFFERIN AVE. Winnipeg.

ווער עס איז הונגעריג געהט אוועק זאט פון ווארשויער רעסטאראנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווי, פראפ.

דער פּורים גראַגער

THE PURIM CRIER

רעדאקטירט פון אונז אליין

ס'לעבּע דער גראַגער!

כּמעט א וועה געשריי. געווידמעט מיינע קאלעגען

פון מעפיסטאפעל.

קומט אהער, איהר שונאים פון ערנסט! שטעלט אייך אוים אין א גלייכע שו״ה, איהר אלע ,קאלאניסטען׳, ,וזעצערס׳, ,שקר וכזב׳ס׳, ,כיטראקס׳, פּראסאוום און ,דזשיימסעס׳! ציהט אן שטייף אייערע ,מאסעלס׳, נעהמט גראגערס אין די הענט און גראגערט!..

געדענקט אז היינט איז פּורים!

און ווייט און ברייט זאל אפּהילכען דער מעכטיגער קראך פון סאטירע גראגער און הערען זאל זיך אין דיעזען קראך דער גרויסער, אלוועלטליכער אויסגעשריי: אידען, גראגערט אייך אן!

און ארייננדרינגען זאל אט דיעזער אויסגעשריי אין ס. פּ. לאקאל, אין קאמיטע רום פון די ,קווינס׳, אין אלע ,פערבּאנדען׳ און אגודות, אין אלע ספּאדיק - דרעהערישע און טשיינקהאקערישע פעראיינען, דראמאטיק און אטלעטיק קלאבּס און דערצעהלען זאל עס זיי אז מ'האט זיי אין — ארבּעל, אז מ'נויטיגט זיך אן זיי ווי אן פאר א יאהריגען שנעע, אז מ'פייפט אויף זיי!.

חברה, ציהט צונויף אייערע באקען, בּלאזט אן די פּיסקעס און פייפט, גראגערט און פייפט!

פייפט אויף אסאווסקי'ס סטראשונקעס, סקלאווערס דעבּאטען, גאלדשטיינס טשעדמאנעריי, זאלצמאנס סאציאליזם, [illegible] לעווינס יאהודיזם, טשערניאקס [illegible]אריאליזם, מאנדעלבּוימס [illegible]איזם, איטשע מייערס חכמות, [illegible] ווייסענשאפט, בלעכמא[illegible]ערישען טאלאנט און [illegible]גינאליטעט.

פייפט אויף [illegible] אלע ערנסטע, דאס גאנצע פאלק!

ס'לעבּע דער אינטערנאציאנאלער סאטיריזם!

קינדער, קויפט גרויסע בּעזעמער און קעהרט!

רייניגט אוים דאס אידישע געסיל פון ,לעקטשורערס׳, ,דעבּאטאנטען׳, ,פּרעזידענטען׳ און אלע איבּעריגע אנשיקענישען! פערלאזט אייך ניט אויף די ,רייניגער׳! ווער דארף זיי? ווער? נידער מיט די קנאקערס! הורריי!..

געדענקט ווייסע חברה'ניקעס! היינט איז פּורים!

ווען דער לעבּעדיג-טויטער ,גרויסער איד׳ האט אנגעקוקט ווי אסאווסקי האט דאס צובּוטשערט זיין ארטיקעל, האט ער געגעבּען א קלאפּ מיט'ן פויסט איבּער'ן דעסק און אויסגעשריען: טשארט וואזמי! שוין גלייכער שטארבּען איידער צו קוקען ווי מען ,פּאנראמעוועט׳ דיין האב און גוטס!...

א. כ.

טעלעגראַמען פון אַלע וועלט טיילען

פון א כיטראק.

קיעוו, רוסלאנד. נאר וואס ערהאלטען דעם ,קענעדער איד׳ פון לעצטע וואך. פּראפ. מאנדעלשטאם שווערט בּיי בּארד און פּאות אז דעם ארטיקעל וואס אסאווסקי האט ,פּ ר י ו׳ איבּערזעצט פון רוסיש האט ער קיינמאל ניט געשריעבען... און — דער עיקר — ער איז בּיז היינט נאך ניט געשטארבען ער'ט מודיע זיין פון זיין טויט אין צייט

מאנטרעאל, קוויבּעק. ראובן בּריינין איז אהער אנגעקומען. די אידישיסטען צולויפען זיך פון שטאדט. אלטע נומערען ,הדרור׳ ווערען ,צוכאפּט׳ ווי מצה וואסער... מ'ערוווארטעט א שיללער-סטרייק אין דער היגער ראדיקאלער שולע...

סעלקירק, מאנ. משוגעים-הויז. נאר וואס געבּראכט אהער 5 נייע פּאציענטען. מ'דענקט אז דאס זיינען קרבּנות פון דער לעקטשור-עפּידעמיע וועלכע האט געבּושעוועט אין די ,קווינס׳ די לעצטע עטליכע וואכען.

פּרס ומדי. די קווין ושתי פלעכט א ראזען קראנץ פאר ה. וויינבּערג פאר זיין מענער-פּרעסערשער רעדע.

כוש. די פּורים שפּיעלער האבען פעראנשטאלטעט א ריזיגען פּראטעסט מיטינג געגען דער וויניפּעגער קווינס האל וועלכע נעהמט בּיי זיי צו די טאלענטע.

קיעוו, רוסלאנד. זעהענדיג די ארטיקלען און די הספּדים, האט פּראפ. מאנדעלשטאם א זאג געטהאן: איידער אזעלכע בּלאפּס, הספּדים און רעדנער וועל איך נאך לעבען און לעבען.

נויארק. ווען מילער האט ערהאלטען די ספּעציעלע טעלעגראמע פון מארס, אז מאנדעלשטאם לעבּט האט ער אויסגעשריען: ,אבּער א יא, כ'האבּ געזאגט! איך האבּ פריהער געוואוסט אז אלע פּייפּערס זיינען בּלאפערס! אלעס וואס איהר לעזט אין דער ,ווארהייט׳ איז... ,ווארהייט׳.

סטוסאקעס.

מ'רעדט שטארק אז די ,בּני ציון׳ געהען אריינשיקען פּראפעסאר מאנדעלשטאמען א בּיל פון די עקספּענסעס וואס זיי האבען געליטען בּיים מעמאריאל מיטינג לעצטען זונטאג אין די ,בּית יעקב׳.

דער מיטינג וועגען לייבּאר טעמפּעל איז געווען אזוי געקראדעט אז מען האט געמוזט ארויסרופען רעזערוו פּאליסלייט צו האלטען ארדנונג.

אבּי שונאים טראכטען אוים אז מיר זיינען ווענינ פּראגרעסיוו געזאנען.

א. כ.

המן טאש וויצען.

פון שניאור רזשיימס.

,פּורים איז קיין יום טוב און קדחת קיין קרענק ניט׳.

א חכמה פאר א דלפן וואס האט א קדחת — פּורים...

אורטהיילענדיג נאך דעם פערגעניגען וואס אחשורוש האט געזוכט בּיי ושתין, מוז מען צוגעבּען אז די מענערשאפט האט זייט דאן ווענינ פּראגרעסירט.

— וואס זשע פארט האט אחשורוש פערלאנגט פון ושתין?

— דער אלטער עובר בּטל האט פון איהר געפאדערט זי זאל זיך שטעלען פאר א מיליטער קאמיסיע זיי זאלען איהר אונטערזוכען צי זי טויג פאר א סאלדאט...

דער אונטערשיעד פון א מאנארכי אמאל און היינט, בּעשטעהט אין דעם וואס אמאל איז געוונג געווען איין שעהנע פרוי פאר דעם מאנארך אליין, ער זאל קענען ענדערען די לאנד פּאליטיק — היינט וואלטען טויזענדע שעהנע פרויען ניט געקלעקט.

מיר נעהמען וויניפּעג אלס בּיישפּיעל — מיר האבען שוין דא אוועקגעגעבען צוויי אידישע מיידלעך צו צוויי גוי'אישע פּאליסלייט — נו, האט איהר פון זיי עפּעס אפּילו פּורים'ס?

פּורים ווערטער בּוך.

(בּעארבּייט נאך וועבּסטער).

אחשורוש: א פערצייטיגער טפּוש וואס האט אין זיך פערקערפּערט די אידיאטסטווע פון א צאר ניקאלאי און די ,ספּארט׳ פון א קינג עדווארד.

ושתי: א פרוי וואס האט געקעמפּפט געגען מענער רעכטע.

זרש: א ווייב אן ארורה וואס שלייערט אן אונריינעם טעפּעל איהר מאן אויף'ן קאפּ — דערפאר ווייל ער איז ניט ,אויף'ן פערד׳.

אסתר: א אידישע טאכטער וואס האט בּעוויזען אז מיט גוטען פיהרט מען מעהר אוים בּיי די מענער ווי מיט בּייזען.

המן: איינער וואס האט דערלעבּט הענגען אויף זיין אייגענער תליה.

המן בּן המדתא: א נאמען נאך וועמען אידען שטעלען... א פייג.

מרדכי היהודי: ,א יאהודישער׳ בּיישפּיעל ווי אזוי איינער וואס איז געגאנגען מיט א זאק איבּער די ,הויפען׳ האט זיך דורך זיין ענערגיע ארויפגעארבּייט צו א ,משני למלך׳.

מרדכי: (ניט מ. פּרומין) א מוסר השכל ווי דער צווייטער ווייבּס א פעטער האט מעהר דעה איידער אלע נאהענטע קרובים פון דער ערשטער ווייבּ

פּורים נאָטיצען.

פון הבחור הזעצער.

ווען מיר האבען אויסגעשטודירט די פּאוסטעס פון ,אחשורוש׳ האבען מיר ערשט דערזעהן אויף וואס פאר א ניעדריגע שטופע איז קונסט די תלמוד תורה פיהרער שטעהען.

שטעלט זיך פאר: מען נעהמט אזא ראלע ווי ,ויזתא׳ און מען גיט עס אוועק צו א קליין פּאטשיקיל.

פּע, כלעבען, איהר מענט זיך שעהמען, אזא ראלע שפּיעלט דאך דער פּרינציפּאל אויכנעצייכענט.

שווייגען איז גאלד—זאגט א שפּריכווארט. איך זאג עס אקעגען מיר אליין. איך האב זיך בּעדארפט אויסרעדען אז צוליעבּ גודמאנס ראמאן לעז איך ניט דעם ,קענעדער אדלער׳, געהט אוועק אסאווסקי — אויך א שרייבּער — און שרייבּט אריין עפּעס אין יענער צייטונג. חלש'ט ער דאך אוועק איך זאל דאס איבּערלעזען. קעטשט ער מיך בּיים מעמאריאל מיטינג, דריקט מיך צו צו מעריב וואנד פון בּית יעקב שוהל און ארייננעהאקט אין גאנצען דעם ארטיקעל בּיז ענדע.

נאכ'ן איבּערלעזען האבּ איך איהם מבטיח געווען אז אויבּ דער רעדאקטאר וועט ניט זיין קיין נזלן און רחמנות האבען אויף'ן זעצער, וועט דאס ,אנטיקעל׳ פערנעהמען א גאנץ שעהנעם פּלאץ אין — ווייסט בּעסקעט.

אפי מען זאגט אז דער פעראיין ,אידישע יוגענד׳ טהוט גאר ניט אויף.

אט האט ער דאך שוין אוועקגעשיקט א מעמבּער אויף יענער וועלט. מיר קענען דאך מעהר ניט פאדערען. דער פעראיין איז דאך נאך גאר א יונגער.

איך זאג אייך אז מען דארף נור שרייען: גוואלד!

א יונגערמאן געהט ארויף אויף דער בּיהנע און הייסט א ,לעקטשורער׳ געהן לערנען. בּאלד אבּער פערנעכט ער אז ער אליין האט ניט געוואלט לערנען טאקע פון דעם זעלבען לעקטשור, אז א קאץ מיט אן ענדיק איז ניט קיין פּאאר און געהט פרענען ,מיט וועמען׳?

איך מאך אויפמערקזאם אונזער ,מעפיסטאפעל׳. פארינע וואך האט ער אויסגערעכענט די בּלאסע בּעשעפענישען און נאר פערגעסען אריינצורעכנען אויך מאנדעלבּוימען.

נעהמט דאס אין אכט!

פון דער ,דעבּאטע׳ צווישען אסאווסקין און מאנדעלבּוימען האבען מיר שוין א גוטען בּעגריף וועגען זייערע אייגענע פּערזענליכקייטען...

עס איז טאקע מעהר ניט ווי רעכט

בּריעף קאסטען.

מאנדעלבּוים: ניין, המן-טאש איז ניט קיין לשון קודש ווארט.

י. טשערניאק: אוודאי איז שלום אש א גע'מל'ט'ער. מיר האבען מיט איהם געלערענט אין איין חדר...

די זלמן'קע: וואס איהר ווייסט גאר ניט אז סקלאווער איז א פראנצויז? — געזעהט שוין געהט, איהר נארט אבּ.

ראזענטהאל: מיר ווילען אייך ניט ערוב'ן, נור בּ. שעפּס שווערט אז מ'מעג גלויבען 18 איידזשענטס, אז די פּראגער איז ניט קיין מאנספּיל.

ריטשמאן: מילא נו, צי ס'גראמט זיך צי ניט, אויך מיר א דאגה. זאגט נאר בּעסער, פּרנסה האט איהר?

מילער: ניין, דאס מיידעל האט נאך ריטשמאן'ען ניט געמאכט קיין בּלויע אויגען.

זיננער: וואס, איהר געהט טאקע תתונה האבּען? הלואי גאטעניו. ס'זאל אייך אזוינס פּע־געהן אז איהר זאלט אן אונז און אן אונזער ,דרעקשאן׳ פּער געסען.

ראלער: יא ס'דא אזעלכע וואס נעהמען אמאל געלד פאר פּאליטיק.

שמואל מיט דער בּולבּע: קיין שריפמען שיקען מיר ניט צוריק, מיר ווילען איהר זאלט דוקא קומען אין אפּים אריין. א, האבען מיר א זעצער, א רענעלער טשעמפּיאן.

רופא חולים: צו א קאטאר אין נאז, איז דוכט זיך גוט סמאלע טרינקען.

זיסעל די קרופּניטשקע: וואס, איהר האט שוין נאך א העכט. א געזונט אייך אין קאפּ. איהר זייט א מאלאדיעץ א וויבּעל, בּנאמנות.

י. גורעוויץ: זאל נאט געבּען אנדערע זאלען שטענדיג גנבּ'ענען און צו אייך זאל מען זיך טשעפּען. מיר זאגען עס קענען דעם ארטיקעל, דאס געוויסע ארטיקעל.

ראמאניסט: ס'איז לאו דוקא. אנדערע פערפאסען אמאל איין איינענע זאך אויך.

ליטאי: טאקע, איהר זיינט טאקע א הינער? שרייבּט אונז, פּליעז, אייער אדרעס מיר'ן צו אייך שיקען אונזער פּרעססמאן, אט דעם בּחור'ל מיט די לאנגע הענט, אי, ווארנט ער טהייער!

אז יעדער איינער זאל אליין דערצעהלען זיינע אייגענע מעלות...

צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון וויניפּעג האבען אונזערע ,גדולים׳ ניט געהאט קיין געלעגענהייט צו גודיען אונז.

דאס איז געווען פארינען זונטאג ווען דער עולם האט אבּגעטהאן אויף טערקיש און איז ניט געקומען צו דעם מיטינג.

ענדליך האבּען מיר דאך פארט געזעגט איבּער אונזערע ,גדולי הדור׳.

לייבּאָר טעמפּל מיטינג.

רעפּארט פון מיר אליין.

געקומען בּין איך אויף דעם מיטינג פאר דער צייט און פערכאפּט א באקס סיט כדי צו קענען הערען אי די רעדנער, אי דאס פּובּליקום.

ווען עס איז געקומען די ,געזעצליכע׳ צייט צו עפענען דעם מיטינג איז געווארען א פראגע: פאר וועמען?

זאל מען עפענען דעם מיטינג פאר די ,בּעסעטלטע׳ טשערס? ווילען די ניט ,בּעסעטלטע׳ טשערס אוועק'הרג'ענען דעם מוטה בּיי די רעדנער? זאל מען עפענען פאר די 4 ווענט? איז אן עבירה די געלד. עס קאסט דאך פּינף דאלאר א וואנד! איז געבּליבּען מ'זאל ארויפשיקען דעם טשערמאן (וואס האט געזאלט זיין) ער זאל ערקלעהרען די אורזאכען ווארום דער מיטינג קען ניט שטאטפינדען.

האט זיך דער קויריטען אויפגעהויבּען און די געשטאלט פון א טשערמאן האט זיך בּעוויזען און די פּאאר הונדערט ווייבּערשע און מענערשע אויערען האבען געהערט פאלגענדעס: ,אזוי ווי היינט איז א טאג פון פּאסירונגען, געמליך: די אמעריקאנער פּרעסע האט אוועק'גע'הרג'ט דר. מאנדעלשטאם און היינט בּעקלאגט מען איהם און אזוי אנדערע גרויסע פּאסירונגען וואס האבען פּאסירט גראדע היינט, האבען פערהינדערט א גרויסען עולם צו קומען, דעריבּער וועט איהר אזוי גוט זיין קומען אויף דעם גרויסען מאס מיטינג אין א פּאאר וואכען ארום׳.

דאס ווערטהע פּובּליקום האט פערשטאנען דעם טשערמאן, און זאגענדיג ,השיבנו נאזאד׳, אוועק פון די ,קווינס׳.

(פּארטזעצונג אויף נעקסטען מיטינג).

דאָס איז שוין גאר ניט קיין וויץ.

פאר גוטע פּרינטינג ארבּייט אין אלע שפּראכען ווענדעט זיך צום

קענעדער איד

823 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 1454

די אינטערעסאַנטע אַרטיקלען אין די מאָרגענדיגע צייטונגען.

פון הבחור הזעצער.

בּוראסא האלט אין פּארלאמענט א רעדע, אז דאס בּעסטע און שעהנסטע פאלק וואס עס גיט נאך אויף דער וועלט איז דאס אידישע און ס'איז גאר קיין פראגע ניט וואס מ'מוז זיי אריינלאזען אין קאנאדא און געבּען זיי די בּעסטע רעגיערונגס שטעלען, נור אויך די קאנאדער בּכלל און די פראנצויזען בּפרט דארפען זעהען צו אסימילירען זיך מיט די אידען אום פון זיי אליין זאלען אויסוואקסען גרויסע מענשען, גאונים, און אז עס קומט צו עפּעס זאל מען ניט דארפען געהן לייען קיין העלדען בּיי די ,זשידעס׳.

און בּוראסא ענדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער: מיר מוזען אליין שאפען אזוינע גרויסע פּובּליציסטען ווי סקלאווער, אזעלכע פּראפעסארען ווי מאנדע בּוים, פּאליטישענס ווי זאלצמאן, כלל טהוער ווי אסאווסקי, פילאנטראפען ווי די וויניפּעגער, רעדנער ווי פישמאן, לעקטשורער ווי וויינבּערג און גלאט גרויסע מענשען ווי האחים פּראסאוו.

די איבּעריגע ארטיקלען זיינען אויך גאנץ אינטערעסאנט און דערום ווילען מיר אין קורצען איבּערגעבּען דעם אינהאלט פון זיי:

גאמפּערס ציהט צוריק זיינע ווערטער וועגען דער אימיגראציאנס פראגע;

עקס פּרעזידענט רוזוועלט לויפט אויף'ן רויטען טיקעט;

דער ,פארווערטס׳ האט ארויסגעווארפען דעם ,בּינטעל בּריעף׳ און געווארען א סאציאליסטישע צייטונג;

די געגאסען פון דזשאַרוויס האבען זיך פערשריגען אלס מעמבּערס אין פעראיין ,אידישע יוגענד׳ און ווערען הייסע נאציאנאליסטען;

די אנארכיסטען האבען אויסגעפייפט וויינבּערגס א לעקטשור;

די קינדער וועלכע געהען ארוים פון תלמוד תורה קענען גאנץ פיין עבּרי;

דער אידישער טהעאטער האט אנגעהויבען שפּיעלען אמ'תע ליטעראַרישע ווערק[illegible]

און [illegible]עטע, אז די ווערטער ,שיני[illegible] האט מען ארויסגעוואר[illegible] פון [illegible]יקשיאנערים.

שלח מנות

צו די ,,שבת אויבּס" קאסטימער.

פון ז. פּראסאוו.

ריטשמאנען: א כלה — צו העלפען איהם רודערען זיין טרוימענדען ים שיפעל צו די ,בּרעגעס׳ פון דער ווירקליכקייט.

סקלאווערען: זרש'עס ,טעפּעל׳ — כדי צו אונטערשיידען מארור המן בּיז בּרוך מרדכי.

אסאווסקין: א קאמיטע פון א קוריאזיטי פעראיין וואס זאל אויף'ן גרונד פון ,כאפּ דעם גנב׳ פּאליטיק, איהם אונטערזוכען אויבּ ער איז ניט קיין אנדרוניגוס.

זאלצמאנען: א נאמינייש'אן פאר א פּורים רב.

קלעאפּאטרא'ן: דעם שרביט הזהב.

דעם קלענערען ,בּחור הזעצער׳: א פּוס בּענקעלע אויף וועלכען צו שטעלען זיך ווען ער דארף עפּעס שרייבּען איבּער ,הנ בּערע׳ זאכען און מענשען.

י. טשערניאקען: קרעדיט, ווארים פיהרען א ,טשער׳ קען ע ר און ניט נעג. ניומאן.

איטשע מייערן: א פּורים קוילעטש

פאר זיין אכטונג געבּען אויף די שקצים וואס פּאשען די ,כאלירטע קוה׳.

א. מאנדעלבּוימען: א ידיעה וואס פאר א סארט חנוך ער דארף האבען פאר אסאווסקין.

שלח מנות לכבוד פּורים

אויסגעטהיילט נאכ'ן אלף בית

פון הבחור הזעצער.

אנארכיסטען: א פּעקיל ,טשואינג טאבּעקא׳ צו פערווירקליכען די אויסמישעכץ [אסימילאציאן בּלע״ז].

אסאווסקין: א פּאריזער זייץ אויף 2 בּענקלעך.

בּרוך'לען: א משה וואס זאל איהם ארויסציהען פון מצרים.

נעגאסען: א פּאאר פּעסלעך דייטשע אדער מילוואקי'ר בּיער.

דלפנים פון וויניפּעג: אביסעל מעביל צו פער'משכן'ען בּיי די גמילות חסדים פעראיינען.

הבחור הזעצער — מיר אליין — וועל איך ווינשען: יעדע וואך כאטש איין קאלום אין ,שבת אויבּס׳.

וויינבּערגען: א ווייבּ אן ארורה.

זאלצמאנען: נאך א פּעדארענקא קיים

חברה גדולים: א נאציאנאל ראדיקאלע שולע.

טעריטאריאליסטען: א שטיקעלע ,טשילי׳.

יונגנד פעראיין: א אידי שען מלמה.

כיטראקען: א גלעקיל צום בּייסיקל.

ליטאי'ען: א בּלעטיל פאר קארעספּאנדענציעס.

מאנדעלבּוימען: א טלית און תפילין.

נעמעצען: א פּאקעט נעאגראפיע.

סני נהור'ען: א לעקיש א רעדאקטאר אויף צו דרוקען זיינע סקיצען און ניט הייסען איהם זיי שיקען אין ,דאס נייע לאנד׳.

סקלאווערען: נאך אן איטשע מייער אויף זיין קאפּ.

עלקינען: [דער רעדאקטאר האט אויסגעמעקט דעם וויץ. ווארט שוין צו אויף נעקסטען פּורים, כ'וועל אייך שוין מסתם אריינקיבּעצען].

פּראסאוו ז.: א בּעסערע פאונטיין פּען מיט ניט קיין וואסערדיגע טינט...

פּראסאוו י.: א געלעגענהייט צו זיין טשערמאן.

פישמאנען: א חוט המשולש — א טראק צום רעדען, וואסער צום טרינקען און חברה צו [illegible]שען.

ציוניסטען: פּראפּ. מאנדעלשטאמס תחית המתים.

קאלאניסטען: א ,גארא׳.

ראדיקאלער קאלאניע: א לייבּאר טע[מ]פּעל, ד. ה. אן אייגענע הויז וואו צו רייסען זיך.

ריטשמאנען: זיינע ווידמענונגען צוריק.

שושנה'ן: א אידישע מיידעל אנשטאט א פּוילישער שיקסע.

תלמוד תורה: ווענטילאציע.

ווען סקלאווער האט אין שוהל געהערט לייענען די מגילה, האט ער זיך אויפגעשטעלט און געוואלט אבּלייקענען מיט היסטארישע פאקטען, וועלכע ער האט נאך מיטגעבּראכט פון פראנקרייך, די גאנצע מעשה און האט געוואלט בּענייען דעם ,וויינבּערג׳ סקאנדאל.

אבּער דא האט זיך דער פּרעזידענט פון שוהל איינגעשפּארט און געזאגט: ,בּיי אונז שטעהט בּפירוש אין דער מגילה ,אין אונס׳ — קיינער האט ניט געגנייט — און מיר דארפען דערום דא ניט האבען קיין [illegible]עהערס... נעהט אייך געזונדערהייט...

די פערגיפטעטע רויז.

(א מעשה'לע).

פון י. סקלאווער.

אמאל איז געווען א פערשייטער אינגעל. אויפגעוואקסען איז ער אויף דער פרייער נאטור, צווישען בלומען און רויזען האט ער זיך כסדר געשפיעלט, קיין זארג האט איהם קיינמאל ניט פערכאפט, פריי און חוצפה'דיג האט קאטשענדיג זיך אין גראז געלאכט, קוקענדיג אויף דער זונן, הימעל און שטערען, א מאדנע ליידענשאפט האט ער געהאט צו פליקען בלומען. די על-טערען פלעגען איהם אפט שטראפען פאר זיינע שטיפערייען: „דו וועסט וועראן עלטער וועסטו וויסען ווי צו זיין זארגלאז און כסדר ארומשטיפען, א בחור'ל אין דיינע יאהרען דארף שוין טראכטען פון א תכלית". אבער ער האט זיך געטהאן זיינס, ווי ניט איהם מיינט מען און ווייטער געשטיפט און געלאכט. טאג און נאכט איז ער ווייטער ארומגעלאפען אין די גערטנער און פעלדער און געריסען פערשיידענע בלומען. אט האט ער דערזעהן א רויטע פול בלוטיגע בלום, זי שטעהט און שאקעלט זיך און עס דוכט זיך דעם אינגעל אז זי ווינקט צו איהם און בעט זיך ביי איהם אז ער זאל איהר אפרייסען, ווייל צייטיג און פול מיט זאפט איז זי און אז זי איז נור בעשאפען געווארען אום זי אבצופליקען און איינזאפען איהר גערוך. און געמיינט האט דאס אינגעל אז עס בענקען אלע בלומען נאך איהם, ווייל ניט אלע מענשען האבען צייט צו פערנעהמען זיך מיט אזוינע אונוויכטיגע זאכען ווי ארומלויפען צווישען בלומען און רויזען. צו ערנסט, צו פיעל פערנומען זיינען זיי מיט זייערע טעגליכע, וואכענדיגע דאגות צו בעמערקען א בענקענדע בלום.

און געריסען האט דער אינגעל די בלומען מיט דער פולער האנד. איבער-הויפט האט ער ליעב געהאט רויזען. און ווען ער האט דערזעהן א רויז וואס איז נאך ניט ווייט פון דער ערד און האלט איהר קעפעלע גלייך, שאקעלט זיך ניט און בעט זיך ניט, פערשטעהט נאך אפנים ניט צוליעב וואס זי וואקסט האט ער רחמנות געקראגען אויף איהר און האט איהר ניט בעריהרט.

איינמאל האט דער אינגעל דערזעהן א גרויסע פול זאפטיג רויז, שטיל האט זי זיך געשאקעלט פון א ווינטעל און געפוינענערהייט האט זי זיך ווי געפע-טען ביי איהם ער זאל איהר אברייסען. ווען דער אינגעל האט איהר דערזעהען איז ער באלד צוגעלאפען צו איהר און איהר אבגעריסען און שטארק האט ער ארייגעצויגען אין זיך איהר טהייערען ריח און דער ריח פון דיעזער שעהנער רויז האט איהם קאפ שמערצען פער-שאפט און דערפאר טאקע האט ער ניט געפיהלט דעם שטאך וואס ער האט געקראגען אין דער האנד פון א דער-בייאינגען דארן. און דער דארן איז גיפ-טיג געווען און מיט זיין גיפט אנגע-שטעקט דעם אינגעלס האנד און זי שווער פערוואונדעט.

יעצט ליעגט דער אינגעל קראנק, ניטא יענע זארגלאזיגקייט! בלאס און מעלאנכאליש איז זיין געזיכט. אויך די שעהנע רויז—טראכט ער יעצט ערנסט—האט ביי זיך א דארן וואס איז פון פערשיידענע שרצים בעשמוצט געווא-רען און דיעזער שמוציגער דארן האט איהם בעשטראפט און נאך אזוי שווער און און אונבארעמהערציג... גיפט און דארן ביי בלומען? ער האט עס ערשט יעצט זיך דערוואוסט...

לעטברידזש, אלבערטא

(פון אונזער קארעספאנדענט)

יעדער איז געוויס פעראינטערעסירט צו וויסען יוענען דעם אידישען לעבען אין דער וועסט. איך וועל דאס מאל שרייבען פון לעטבעידזש, א שטעדטיל אין אלבערטא מיט א פאפוליישאן פון 12 טויזענד איינוואהנער. זעלבסט-פערשטענדליך פון פערשיידענע נא-ציאנען, צווישען זיי אויך אחינו בני ישראל.

אין לעטברידזש געפינען זיך 15 אי-דישע פאמיליעס וואס צעהלען 75 נפשות [illegible] זיי פעראייניגט [illegible] א פרעזי-[illegible] א טרע-

זשורער. אויך האבען זיי אן איינגענעם בית עלמין און דער עיקר זיי פערמא-גען א „תלמוד תורה" וואו עס בעקומען ביז 10 קינדער א עכט אידישע נאצי-אנאלע בילדונג. מיט דעם מעגען די לעטברידזשער אידען שטאלצירען גע-גען אנדערע, אפשר גרעסערע שטעדט פון דער וועסט. נור איין זאך פעהלט אין אונזער קהילה, א זאך וואס זאל אונז צונויפקלייבען אין א יום טוב. דאס איז א שוהל, נור מען האפט אז דאס וועט אויך זיין אין גיכען. „אין דבר העומד בפני הרצון".

אויף א מיטינג איז ניט לאנג צוריק בעשלאסען געווארען צו מאכען א פורים באל וואו רעוו. גודמאן וועט הערען מעניני דיומא, נאכדעם וועט מען פא-טאגראפירען דעם עולם און עס וועט פארקומען אן עקזאמען אין תלמוד תורה דורך 3 מענשען וואס זיינען אויסגע-קליבען געווארען און א פרייז איז בע-שטעטיגט צו געבען פאר דעם בעסטען שילער וואס וועט זיך אויסצייכנען אין אידישע למודים.

נעקסטען ספרינג וועלען דא דורך דער גאווערמענט סטריט קארס גע-ברוקירט ווערען פיעלע גאסען. דער ביזנעס צושטאנד ווערט דא אין אלגע-מיין וואס אמאל בעסער. יעדען טאג שטייגט די פרייז אויף לאטס. א לאט וואס מיט א יאהר צוריק איז ער גע-קויפט געווארען פאר 5 הונדערט דאל. צאהלט מען היינט פיער, פינף מאל אזוי פיעל. דאס צייגט אז די ביזנעס פערגרעסערען זיך דא. און מיט דעם פערגרעסערט זיך אויך די שטאדט, איהרע איינוואהנער און מיט זיי אויך די אידען.

א. ד. ג.

בריעף קאסטען.

מ. תבל—ן, עדמאנטאן. איהר מוזט אנגעבען אייער ריכטיגען נאמען און אדרעס. אז מ'וויל יענעם צונאגלען צום שאנד סלופ דארף מען האבען מוטה דערצו.

נעלעם, אידענברידזש. לעזט דעם אביגען ענטפער צו מ. תבל—ן. איהר גרייפט אן א מענשען, רופט איהם לומפ און האט ניט קיין מוטה אייער נאמען אונטערצושרייבען. זעהט איהר דאך אז דער אידענברידזשער קארעס-פאנדענט האט ניט קיין מורא, לערנט זיך ווי צו זיין ניט קיין פייגלינג ווען איהר ווילט דוקא זיין א מארדע רייבער

דזש. דזשייקאבסאן, קעניגג, נ. ס. וואס קענען מיר וויסען אונטער די אויגען? זאל אייער פריינדין צושיקען די „פערפאסונג".

אויך א סטודענט. פאר דער רע-דאקציאן מוזט איהר אונטערשרייבען אייער פולען נאמען.

יהודה ליב, טעמפער פון ארפיי-טער רינג. 1] זעהט דעם פארינגען ענ-טפער, 2] קומט אריין מיט דעם מאן אין אפיס פון 11—2 אויסער שבת און זונטאג.

דער וואנקאווער. 1] אייערער א לאנדסמאן האט דא אויך געטהאן די איינענע הכמה, ער האט איבערגעלע-זען די ענדע און גענומען קריטיקירען. מען דארף לעזען פון אנפאנג, זיך צו-זאמענשטעלען א בעגריעף וועגען די טיפען און דאן אורטהיילען צי האט האט דער העלד בעדארפט אזוי האנד-לען, 2] מיר דרוקען ניט איבער דעם ראמאן אין בוך פארם.

ל. צעלניק, טאראנטא. דוכט זיך אז נאך מיט עטליכע מאנאטען צוריק האבען מיר אייך פריוואט געענטפערט ווען ער האט געמיינט און אז וויניק'ן האט דער שרייבער דאן ניט געקענט ווען ער האט אבגעלאכט פון די אנט-לאפענע פון סיביר. און ביז יעצט הא-בען מיר בלויז איין מאל געהאט די גע-לעגענהייט אנצוקוקען איהם „בעשיינ-פערליך". אונזער מיינונג דארפט איהר דאך ניט וויסען. אויב ס'האלט ביי א שידוך איז ער ווי מען זאגט א גאנץ ארענטליכער יונגערמאן. ווי איהר זעלבסט אפילו ניט צו אז דאס האט מען פערפיהרט דעם שרייבער, טא קען מען דען זיך נעהמען דאס לעבען? ווער שמועסט. ווען מען האט אייך אנ-גערופען דעם ווירקליכען נאמען פון דעם אפגעלאכטען.

י. י. וו. ליידער.

ב. פראדקין, קאלגארי. אייער בריעף איז געדרוקט געווען מיט א

פאר וואכען צוריק.

קאלגארי'ר חכם. 1) יא, איהר זייט א חכם עתיק, נור וואס אנבע-לאנגט אידישע ליעדער — ווייסיך, לאזט עס איבער פאר גרעסערע הכמים 2) מיר האבען שוין א קארעספאנדענט.

י. כץ. פארינע וואך האבען מיר געדרוקט אייער בריעף, דערצו האט איהר שוין אויך געזעהען אז דער פער-איין זעלבסט איז געפאלען אויף דעם זעלבען „שכל", טא צו וואס אן אויפרו[illegible]

PROFESSIONAL COLUMN

ס. הארט גרין פון CHAPMAN & GREEN
אדוואקאטען און נאטאריוס
אין 1010 מעק'ארטהור בילדינג
קאר. מיין און פארטיידזש עוו.
Phone Main 7370

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטיידיגער, אדוואקאט א.ז.וו.
925 מיין סטריט ווינניפעג
אפען פון 1-2 און 5-6 אוהר נ.מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

99 פוס אויף קאר. סאלטער און קאלעדוש צו $25,00 פער פוס.
¼ קעש, באלאנס — 1, 2 און 3 יאהר,
ALFRED JACKSON
Suite 3, 522 Main Street
5218] Phone Garry 3076

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר דיפלאמירט אין רוסלאנד, דייטש-לאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און אויך קינדער קראנקהייטען. אפיס שטונדען: 9—11, 1—4, 6—9
453 Selkirk Ave. Phone St.-John 1772

דר. א. בערקאוויטש
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז
פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און
פון 6 ביז 8 אוהר אבענד
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St.-John 1652

DR. C. S. SMYTH OF CHIROPODY
גיט מאמענטאלע הילף פאר היהנער אויגען, פארא-דייוקעס און אלערליי פ'ס קראנקהייטען. אפיס שטונדען פון 9 אוהר פריה ביז 6 אוהר אבענד טעג-ליך. שבת פון 9 אוהר פריה ביז 8 אוהר אבענד.
Suite 2, Srobart Block 290 Portage Avenue
Phone Main 1738

Drs. Rombough & McGillvray
וועטענארנע דאקטוירים, ספעציאליס-טען אויף היילען קראנקע בהמות, פערד
קינג און דזשיימס פהאן נעררי 2132
אפיס שטונדען פון 1—4 [2621

D. ABRAMOVICH
ארכיטעקטאר
און סופעראינטענדענט
505 מעקינטייער בלאק פהאן מ. 1978

Meyerowitz & Cohen Bros.
די איינציגע אידישע דזשענעראל קאנ-טראקטארס און בילדערס אין נארד ענד
683 אלפרעד עוו. פהאן סט.-דזשאן 612

OCCIDENTAL HOTEL
ד. און נ. ריפשטיין, פראפס.
קארנער מיין סטריט און לאגאן עווענוי
איינציגער אידישער האטעל אין ווינניפעג
ערשטע קלאסע רומס, אפ-טו-דייט מאהלצייטען.

בעקאנטמאכונג.
אין מיין סטאר קריגט איהר די בעסטע געטרענקע צו די מעסיגסטע פרייזען.
DOMINION LIQUOR HOUSE
א. לעכטציער, פראפ.
613 מיין סטריט פהאן מיין 2170

The Modern Laundry & Dye Works Co., Ltd.
עקספערט וואשערס, קלינערס פארבערס
309-315 הארגרייוו סט.
לאנדרי פהאנס מיין 2300 און 2301
קלינינג און פארבער פהאן מיין 1457

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידען-געשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שי-קען גלייך נאך אייער באנדעל, ערשטע קלאסע מאשינערי.
74-76 אייקינס פהאן סט.-דזשאן 300

JOS. COHEN BAGGAGE TRANSFER
51 טשארלס סט.
גאראנטירט די בעסטע בעהאנדלונג אין מואווינג דזשאבס און באגאזש טראנס-פערן. גיט אונז א טרייעל. [5221

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט
אפיס פהאן געררי 2560 און געררי 2508
פיאנא מואווינג ספעשיל.
מעביל און באגאזש טראנספערס. (20

אוצר ישראל

העברעאישע ענציקלאפעדיע אין 10 בענדער

פרייז $3,00 פיר יעדען באנד
דער זעקסטער באנד נור וואס ערשיענען.

עס איז איבעריג צו זאגען אז דער „אוצר ישראל" איז כשמו כן הוא—דאס איז א וואהרער אוצר און דארף זיך געפינען אין יעדע אידישע אינטעליגענטע הויז.

ווער עס קען ניט צאהלען מיט אמאל פאר אלע זעקס בענדער, זאל זיך ווענדען צום ארויסגעבער

J. D. Eisenstein
165 East Broadway
New York, U.S.A.

דריוורי'ס רייזוואוד לאגער
די בעסטע אין מארקעט
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand Aerated Waters Ale and Stout
Winnipeg, Man.

E. CHERNIACK and Company
האט געמופט פון 874 מיין סט. אין
890 מיין סטריט.
וואו איהר קריגט צו יעדער צייט גוטע, טרוקענע האלץ און אלערליי קוילען צו די מע-סיגסטע פרייזען.
טעלעפאן ארדערס ריכטיג און פינק-טליך אטענדעט 1311
פהאן סט. דזשאהן 999

יונגערמאן, זייט אונאבהענגיג!
לערנט די בארבער טרייד. בלויז 2 מאנאט פאר לערנען. קומט יעצט און איהר וועט ענדיגען צום ביזנעס סיזאן. פאזישאנס פון 14 דאלאר ביז 20 דאלאר וועכענטליך געזיכערט.
גרויסע פאדערונג פאר בארבערס.
קומט אדער שרייבט און איהר בעקומט אומזיסט א שעהנעם קאטאלאג. 137
MOLER BARBER COLLEGE
פאסיפיק עוו. און קינג סט. ווינניפעג

א. סילבער
פלעבער, מאכט אלערליי פארניסים
רופינגס, סילינגס א. ד. ג.
[illegible] דערבי סט. פהאן סט.-דזשאן 775

ווי אזוי זאלען מיר ערציהען אונזערע קינדער?

מיט דיעזער פראגע איז מען יעצט בעשעפטיגט ניט נור אין ווינניפעג און ניט נור אין אמעריקא, נור אין דער גאנצער אידישער וועלט.

די ביז יעצטיגע ערציהונג געפינט זיך אין א זעהר קלעגליכען צושטאנד, עס וואקסט אויף א דור וואס איז פרעמד צו אידען און אידישעס. ס'איז אזוי איבעראל און אויך אין ווינניפעג.

דער פעראיין „אידישע יוגענד"

האט דאס איינגעזעהן און בעשלאסען צו טהאן עטוואס אין דיעזען הינזיכט. אבער איידער דער פעראיין וועט זיך נעהמען צו טעכנישער ארבייט איז בעשלאסען געווארען צו בעקענען דאס היעגע אידישע פובליקום מיט די ביז יעצטיגע חסרונות פונ'ם חנוך און מיט די נייע פלענער וואס דער פעראיין וויל אויפטהאן.

צו ערשט וועלען מיר האבען א רעפעראט פון ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון „קענעדער איד".

וועלכער האט פון לאנג יעהריגע פראקטיק זיך ערווארבען א גרויסע ידיעה אין קינדער ערציהונג בכלל און אידישע בפרט. ער וועט אין זיין רעפעראט אנווייזען ווי די ארטהאדאקסען קענען ערציהען זייערע קינדער און ווי די יוגענד, די וועניג רעליגיעזע, קענען ערציהען א געזונדען, נארמאלען דור וואס זאל בעקאנט זיין מיט אלעס אידישעס און זיין דער שטאלץ פון אונזער נאציאן

דער רעפעראט וועט שטאטפינדען זונטאג אבענד דעם 10טען מארטש 1912 אין קווינס האל, סעלקירק עווענו.

טיקעטס בלויז 10 סענט.

טיקעטס צו בעקומען: אין פיפלס בוק סטאר, 824 מיין סט.; ביי ה. גראנאווסקי; י. טשערניאק; י. סקלאווער און אין אפיס פון „קענעדער איד", 833 מיין סטריט.

SYNOPSIS OF CANADIAN NORTH-WEST LAND REGULATIONS.

Any person who is the sole head of a family or any male over 18 years old, may homestead a quarter section of available Dominion lands in Manitoba, Saskatchewan or Alberta. The applicant must appear in person at the Dominion lands agency or sub-agency for the district. Entry by proxy may be made at any agency under certain conditions, by father, mother, son, daughter, brother or sister of intending homesteader.

Duties—Six months residence upon and cultivation of the land in each of three years. A homesteader may live within nine miles of his homestead on a farm of at least 80 acres, solely owned and occupied by him or his father, mother, son, daughter, brother or sister.

In certain districts, a homesteader in good standing may pre-empt a quarter section alongside his homestead. Price $3 per acre. Duties—Must reside six months in each of six years from date of homestead entry, including the time required to earn homestead patent, and cultivate fifty acres extra.

A homesteador who has exhausted his homestead right and cannot obtain a pre-emption, may take a purchased homestead in certain districts. Price $3 per acre. Duties—Must reside six months in each of three years, cultivate 50 acres and erect a house worth $300.

Coal—Coal mining rights may be leased for a period of 21 years, renewable at an annual rental of $1 per acre; not more than 2,500 acres shall be leased to one individual or company. A royalty at the rate of five cents per ton shall be collected on all merchantable coal mined.

W. W. CORY.
Deputy Minister of the Interior.
N.B.—Unauthorized publication of this advertisement will not be paid for.

א זינגער מאשין
אויף לייכטע אויסצאהלונגען און גאראנטירט צופרידענהייט קענט איהר קריגען דורך דעם אגענט פון זינגער מאשינעס
י. פראסאהז, 435 פריטשארד
פהאן סט. דזשאהן 1349

האלסייל גראסערי
ווידמאן בראס.
244—246 דזשארוויס עווענו.
די ערשטע און איינציגע אידישע האלסייל גראסערי אין וועסטערן קענע-דא. אלערליי היימישע און אימפארטיר-טע סחורה. ארדערס אטענדעט ביי מייל אדער ביי פהאן סט.-דזשאן 660 — 661

ווען איהר ווילט סיינס אין פערשיע-דענע שפראכען, פיינטינג און דעקא-רייטינג, פערגעסט ניט אייער אלט בעקאנטען
L. SEGAL
190 Sutherland Avenue

קליידער מאכען מענשען!
ווען איהר ווילט מאכען אייערע מלבושים, זיי זאלען פאסען און פיטען גוט, דאן מאכט אייערע קליידער ביי אייער אלט בעקאנטען
L. BOOKE
262 עלים אווע. פהאן מיין 7926

וואס טויג איך א דאקטאר?
איהר דארפט א שוסטער, ווייל אייערע שיך זיינען אלט און קראנק. איך קאן זיי מאכען געזונד און ניי, איך מאך פון אלט ניי, פון קרום גלייך. אלע סארטען מענער, פרויען און קינדער שיך. אלעס וואס קומט אריין אין מיינע הענד גייט ארויס א לייט.
J. ADAMEK, Successor to R. Milker
825 Main Street

THE CANADIAN ISRAELITE
DER CANADER YID.
The only Jewish Weekly in the Dominion of Canada.
CANADIAN ISRAELITE PUBLISHING COMPANY.
B. Goldstein, Editor. Mark M. J. Mitchell, M'ging Director.
823 Main Street Phone St.-John 1454 Winnipeg, Man.
Subscription: 1 Year $1.00, 6 Months 60c.
וויניפעג, דאנערשטאג, י"א אדר, תרע"ב.

„משלוח מנות און די תלמוד תורה".

אזוי האט זיך פאר א יאהרען אנגערופען דאס לייט ארטיקעל וואס מיר האבען אין דער זעלבער צייטונג אויף דעם זעלבען פלאץ פערעפענטליכט.

פון פאר א יאהרען ביז היינט איז אין דער תלמוד תורה פיעלע ענדערונגען פארגעקומען און — צום גוטען. פון פאר א יאהרען ביז היינט איז אבער דער ווילען פון דעם היעגען פובליקום אויך פערענדערט געווארען: אין דער צייט ווען די גאנצע אייראפעאישע וועלט איז פערטהאן בראשה וברובה אין בלוט דורשטינקייט; ווען אין די אייראפעאישע צייטונגען קוקען פון די שורות ארויס קאנאנען, מענשליכע געטויטעטע קערפערס, ימים מענשליכעס בלוט און ווער נור עס האט א פעדער אין האנד און ווער נור עס בעזיצט א טאלאנט צו שרייבען — דער וועקט אין דעם מענשען די חיה, דער העצט זיינע פאַטריאטישע לעזער צו קריעג, צו מלחמה און צו בלוט בעדער.

אין דער זעלבער צייט איז דאס אידישע וועלטעל פערנומען מיט גאנץ אנדערע זארגען. דער אידישער געדאנק איז יעצט פערנומען מיט דעם חנוך, מיט'ן ערציהען זייערע קינדער. אויך אין וויניפעג האט דער פעראיין „אידישע יוגענד" צושאקעלט די פערדרעמעלטע מחשבות פון דעם הו-הא אידען און האט איהם אוועקגעשלעפט פון זיין טאראראם לעבען און גענויט איהם זיך צו פערטראכטען אויף דעם עתיד פון זיין קינד, אויף דער ערציהונג פון זיין יונגעל פאר וואס יעדער פאטער איז פעראנטווארטליך.

מען וועט, ווי שוין אנאנסירט, אפהאלטען מיטינגען, מען וועט אפהאלטען לעקטשורס, דורך וועלכע דער אויבענדערמאהנטער פעראיין וועט קלעהרער מאכען זיינע פלענער וועגען א א י ד י ש ע ר שול.

דערווייל אבער האבען מיר קיין אנדער אנשטאלט פאר די היגע קינדער ווי די תלמוד תורה, וועלכע ווי געזאגט, האט זיך די לעצטע צייט זעהר פיעל אויסגעבעסערט. די נייע רעפארמעס ווי למשל די „קינדער אבענדען", די „קינדער קאנצערטען", די היגיענישע איינריכטונגען און הויפטזעכליך די היסטארישע בילדער וואס ווערען געצייגט די קינדער יעדען זונטאג אויף לייוואנד, דערביי די ערקלעהרונגען פון דעם פרינציפאל וועגען דער בעדייטונג פון דיעזע בילדער — דאס אלעס, זאגען מיר, האט אויף פיעלע שטאפלען אויפגעהויבען דעם מאראלען מצב פון דער תלמוד תורה.

נו, און דער מאטעריעלער מצב?

וועגען דעם מאטעריעלען צושטאנד און וועגען דאס פערהאלטונג פון די היעגע אידען צו דער תלמוד תורה, מוזען מיר ליידער ווידערהאלען אונגעפעהר דאס זעלבע וואס פאר א יאהרען אין דער זעלבער צייט אויף דעם זעלבען פלאץ:

די תלמוד תורה האט אויך היינטיגס יאהר א טהעאטער פארשטעלונג געהאט. בעת מיר שרייבען דיעזע שורות איז נאך ניט בעוואוסט דער פינאנציעלער רעזולטאט פון דיעזער אונטערנעהמונג, אבער מען קען זיך משער זיין אז קיין נייע תלמוד תורה קען מען נאך ניט בויען, אז מען מוז נאך אלץ אנקומען צו דער הילף פון דער היעגער אידישער בעפעלקערונג און די היעגע אידישע בעפעלקערונג איז ליידער אזוי פויל געווארען צום געבען, אז עס איז פשוט א בזיון צו פערעפענטליכען פאר דער וועלט.

צו ערציהען ארטיסטען איז ניט די אויפגאבע פון דער תלמוד תורה. דער פרינציפאל, די לעהרער, די באארד אף עדיוקיישאן — קיינער האט דער קיין טאלאנט און מען דארף עס טאקע ניט, אבער מען מ ו ז! מיר קענען [illegible]ערין קיינעם ניט בעשולדיגען אויסער דאס גלייכגילטיגקייט פון די ארומיגע.

וועט מען איבער א יאהר ווידער פעראנשטאלטען טהעאטער פארשטעלונגען צו גונסטען דער תלמוד תורה? וועט מען איבער א יאהר ווידער אברייסען די קינדער פונ'ם לערנען און זיי מאכען פאר ארטיסטען, אום מיט זייער טאלאנט צו שטיצען די תלמוד תורה? און צי וועלען מיר אויך איבער א יאהר דארפען שרייבען אזא עדיטאריעל?

מ י ר וואלטען עס זעהר ניט געוואלט.

דער שטאאט אדער די קירכע?

פון סגי נהור.

פיעלע פון אונזערע לעזער איז שוין בעוואוסט דורך די נייעס פון די צייטונגען וועגען דעם „מערידזש בילל" וואס איז אריינגעבראכט געווארען אין אטאווא'ר פארלאמענט פון מר. לאנקאסטער און וואס איז אפגעלעגט געווארען ביז מען וועט קריגען אן ענטפער פון דעם „פרייווי קאנסול" פון ענגלאנד וועגען דיעזער ו י כ ט י ג ע ר פראגע. מיר אונטערשטרייכען דיעזען ווארט „וויכטיגער", ווייל די פראגע איז זעהר וויכטיג פון פרינציפיעלען שטאנדפונקט פאר אונז אלס אידען און בירגער. דען דערמיט איז פערבונדען נאך א פראגע, נעמליך: ווער זאל זיין דער הערשער אין קענעדא, דער שטאאט אדער די קאטוילישע קירכע?

לאמיר אקארשט ווארפען א בליק אויף דער יורידישע זייט וואס האט עקזיסטירט ביז יעצט אין קענעדא צווישען קירכע און שטאאט אין בעצוג חתונות און גט'ען.

דער „בריטיש נארד אמעריקא אקט" לויטעט ווי פאלגט: עס זאל זיין געזעצליך פאר דער קווין מיט דער בעראטהונג פון סענאט און פארלאמענט צו מאכען געזעצע פיר שלום, ארדנונג און גוטע רעגיערונג פון קענעדא, וואס איז שייך אלע אנדערע זאכען, בעלאנגט דאס שוין צו די פראווינשעל פארלאמענטען.

די פראווינשעל לעדזשיסלייטארס האבען אבער אין דער פראגע פון הייראטה און גט'ען קיין רעכט אליין צו האנדלען. די איינציגע אויטאריטעט איז דא דער פעדעראלער פארלאמענט. ער דארף פערפאסען געזעצע וועגען חתונות און גט'ען.

פון דיעזען געזעץ איז קלאהר אז די ציווילע רעגיערונג איז די איינציגע מאכט אין דער אויבענדערמאהנטער פראגע. די קאטוילישע קירכע האט זיך אבער מיט דעם ציווילען געזעץ ניט גערעכענט און האט אלע ציווילע הייראטהס קאנטראקטען וואס זיינען געשלאסען געווארען צווישען א פראטעסטאנט און א קאטאליק ניט אנערקענט. דאס איז אזוי לאנג אנגעגאנגען כל זמן עס איז געווען אין קראפט א רעגיערונג וואס האבען בעלאנגט צו דער קאטוילישער קירכע, זי האט זיך ניט וויסענדיג געמאכט וואס די קאטוילישע קירכע איבערטרעט דאס געזעץ. ביז עס איז אריין אין קראפט א רעגיערונג וואס די מאיאריטעט מיטגליעדער זיינען פראטעסטאנטען, און די פראגע איז יעצט ארויפגעשוואומען צוליעב א פאסירונג וואס האט אויפגעטרייסעלט אלע פראטעסטאנטען.

אין סט. באָניפאס האספיטאל, נעבען וויניפעג, האט דער בישאף קאמע ניט צוגעלאזט א קאטוילישע פרוי צו זעהן איהר קראנקען פראטעסטאנטישען מאן. זי האט איהם געקענט זעהן, נור מיט דער בעדינגונג אז זיי זאלען נאך אמאל פראווען א חתונה צערעמאניע דורך דער קאטוילישער קירכע.

„יעדעס ציווילע געזעץ אדער חתונה צערעמאניע פון אן אנדער קירכע — האט דער גלח ערקלעהרט פאר א רעפארטער — קען נור אנערקענט ווערען פון דער רוימיש'ר קירכע און דערום האט די פרוי ניט געקענט צוגעלאזט ווערען צו איהר מאן".

דער צווייטער פאקט: אין מאנטרעאל האט דער קאטוילישער ארצבישאף ארויסגעלאזט א דעקרעט, ערקלעהרענדיג אז די חתונה צווישען א געוויסע פרוי אננא טוניע און פלאנשעט איז נעגען געזעץ, ווייל זיי האט א פראטעסטאנטישער גלח געפראוועט די צערעמאניע. די פרוי האט אפעלירט אין די קאורטס פון קוויבעק, וואו מען האט ערקלעהרט: דאס באם איין קירכע ערקלעהרט א געמישטע הייראטה פאר אונגעזעצליך, איז די חתונה אן אונגעזעצליכע.

אט דיעזע אורטהיילען פון קאורט האט געצוואונגען מר. לאנקעסטער אריינצוברענגען א ביל וואס לויטעט: אז יעדע חתונה וואס איז אין אנקלאנג מיט דעם ציווי'ען געזעץ מוז אנערקענט ווערען פון יעדע קירכע, ניט קוקענדיג אויף דעם אונטערשיעד אין גלויבען צווישען דער פרוי און'מאן.

עס פערשטעהט זיך אז דאס איז ספעציעל געציעלט נעגען דער קאטוילישער קירכע. ביי די דעבאטען איז אבער ארויפגעשוואומען נאך א פראגע געשטעלט פון פרעמיער בארדען: „צי זאל יעדע פראווינץ בעזונדערע רעכטע האבען צו פערפאסען געזעצע וועגען א בזונדערע פארמאליטעט ביי א הייראטה צווישען א שווארצען מאן און א ווייסע פרוי?" און דא איז מען צו קיין בעשלוס ניט געקומען. די פראגע איז זעהר א שווערע פאר דער יעצטיגער רעגיערונג צו לייזען, פשוט ווייל זי האט מורא זיך אייצורייסען מיט דער רוימישער קירכע, און אן אמענדמענט איז אנגענומען געווארען פון פרעמיער בארדען צו אפשיקען די פראגע צום „פרייווי קאנסול" אין ענגלאנד, ד. ה. די העכסטע אינסטאנץ. און ווי דער בעשלוס וועט פון דארטען אנקומען, אזוי וועט די רעגיערונג האנדלען. דערווייל וועט די ציעג זיין גאנץ און דער וואלף זאט...

אבער נאך דער אגיטאציאן וואס געהט יעצט אן אין קענעדא, איז מען איבערצייגט אז די קאטוילישע קירכע וועט קריגען אפגעהאקטע פליגעל און מיר וועלען נעוויס קיין טרעהרען פערגיסען...

דער פרעזידענט פון די שווייצערשע אידישע צדקה אנשטאלטען האט די טעג בעקומען פון א קריסט טויזענד פראנק צוזאמען מיט א בריעף אין וועלכען דער קריסט ערקלעהרט אז ער האט זעהר פיעל געלעזען וועגען די רדיפות אויף אידען אין רוסלאנד און אלס מענש פיהלט ער אלס זיין פליכט צו העלפען די ארימע און גע'רודפ'טע אידען.

פּורים.

(געדאנקען און איינדריקע).

פון א. ם. מאנדעלבוים.

איך האב ניט ליעב יענע אידישע ימים טובים ווען דאס אידישע געסעל איז פערצויגען מיט אומעט, מיט א שלייער פון טרויער.

איך האב אויך ניט ליעב דעם קרענקליכען אידישען שמייכעל, יענעם געלעכטער דורך טרעהרען, דורך זיפצען.

זעלטען-ווען לאכט א איד פון פולען הארצען, פון די טיעפעניש פון זיין ברוסט.

אונזערע „פישקעס" און „מנחם מענדעלס" לאכען מיט „יאשטשערקעס", מיט גאל! איהר הערט אפט, א אידיש אינגעל לאכט, וויצעלט זיך און פלוצים מיר ניט, דיר ניט, גיט ער א זיפץ ארויס: אוי, קינדערלעך, איך האב קיין ווייסע בולקע אין דער וואכען קיינמאל ניט געגעסען! איך בין גערן געוועזען אז כ'האב געהאט שווארץ ברויט צו זאט! [„די פאהן" — שלום עליכם].

א אידיש קינד פערגעסט קיינמאל ניט אן זיין אבגעריסענקייט, אן זיין ארימקייט. א אידיש קינד לאכט ווען דאס הארץ איז פערלאפען מיט בלוט, ווען פון די אויגען קייקלען זיך הייסע טרעהרען.

נור איין מאל אין יאהר, פורים, פערשווינדט דיעזער קרענקליכער שמייכעל פון אידישע ליפען. אין אויג פלאמט אויף א פרעהליך פלאקערעל און פון ברוסט רייסט זיך ארויס: „שושנת יעקב צהלה ושמחה"!

אין דיעזען אידישען ניגון שפירט זיך ניט יענער יאוש טאן, יענע געמאכטע פרעהליכקייט פון א „שמחת בית השואבה". אין „שושנת יעקב" הערט זיך דער קלאנג פון א זיעגעס ליעד, פון א טריאומף מארש!

ס'ווערען פערגעסען איינדריקע פון קינדער יאהרען. דער שטראם פון לעבען שווענקט זיי אב פון זכרון. אבער די איינדריקע פון א היימישען פורים וועלען אויף שטענדיג פערבלייבען איינגעקרייצט אין מיין געדאנק. איך וועל קיינמאל ניט פערגעסען די קליין שטעדטילדיגע „סעודת פורים"; יענע רחבות'דיגע לוסטיגקייט פון היימישע פנים'ער; שטענדיג וועל איך געדענקען דעם היימישען ניגון אין וועלכען עס פערל'ערט זיך דער סם פון גרויען אידישען לעבען.

היימישע ליכטיגע פנים'ער! ווארים היימיש ווינקעלע! כ'בענק נאך אייך!

פ ו ר י ם ערוועקט זיך ביים היימישען אידען דאס געפיהל פון רחמנות צו ארעמע און געפאלענע, אונטערדריקטע און נויט ליידענדע. פ ו ר י ם ברייטעט זיך אויס זיין הארץ, פערפייערען זיך זיינע געפיהלען.

. . .

אויך דא פייערען מיר דעם זעלבינען יום טוב. דא איז ער אבער ניט ארומגערינגעלט מיט אזוי פיעל חן, מיט אזא פרייטקייט ווי ד א ר ט, אין דער אלטער, ליעבער היים!

ווען פורים וואלט ניט געוועןפערבינדען מיט גוטע מאכלים, וואלט ער אפשר איינגאנצען פערשוואונדען פון דעם היעגען „שלחן ערוך"; און אויב ער וואלט יא עקזיסטירט, וואלט פון איהם פערבליבען בלויז א זכר, א פונק — און גארן!

דער היעגער איד מעג וועניג האלטען פון דער מגילה, מעג ניט פיהלען דעם פרעהליכען קלאנג פון „שושנת יעקב", ער וועט זיך אבער קיינמאל ניט אבזאגען פון פורים'דיגע מאכלים.

דער היימישער פורים איז פערבונדען מיט פרייד און געזאנג, פערקערפערט אין זיך דאס אידיש געפיהל פון רחמנות צו די ארומיגע, רופט ארויס א נאטירליך אידיש געלעכטער. דער היעגער פורים איז אן אבגעריבענער נעגאטיוו, א טאג פון המן קלאפעניש און גראגערען.

ס'גראגערט א גאנץ יאהר, מ'גראגערט אויך פורים!

און איהר ווייסט ניט וואס איז היינט: „עלעקשאן דעי" אדער פורים?!

און עס ערוועקט זיך אין אייער ברוסט א פערלאנג צו עטוואס אונבעוואוסטעס און איהר דערפיהלט אז איהר פריהרט, אז אייך איז קאלט! ניט אזוי וואלט איהר געפייערט פורים אין א פאמיליען קרייז; ניט מיט אזעלכע בליקען וואלט מען אויף אייך געקוקט צווישען קרובים, נאהענטע און געטרייע. ניט אזוי וואלט איהר פערבראכט א „סעודת פורים" אין א סביבה פון שוועסטער און ברידער!

גרויע, גלות'דיגע וואכענדיגקייט! טעמפע, פערגליווערטע אלטעגליכקייט, איך האס אייך!

נאט פון פרייד! קעהר מיר צוריק יענע גליקליכע, פרעהליכע מאמענטען פון אן אמאליגען יום טוב, אן אמאליגען פורים! ווארף מיך אריין צוריק אין די ארמס פון שטילען אידישען געסיל! מאך מיר צוריק פיהלען דעם אלטען פרעהליכען אידישען קלאנג פון „שושנת יעקב צהלה ושמחה"!

פּורים.

ווידער פורים, ווידער יום טוב,
און דער יום טוב איז מיר טייער:
איך דערמאהן זיך אן מיין שטעדטיל
און איך ווער א מענש א נייער.

אלץ פערשווינדעט אויף א ווילע,
ניטאַ קיין זארגען, קיינע שמערץ.
כ'נעהם „לחיים" זיך א קאפעטשקע
און עס פרעהט זיך מיר מיין הערץ.

ווידער פורים, ווידער יום טוב,
באלד שוין קומט אן אונז דער פריהלינג.
פורים איז דאך מיט דעם זומער —
נאך אפיסעל — ווי א צווילינג.

א דראזשנער.

אזוי האט געזאגט איטשע.

ווען איטשע האט גענומען דאס שטעקיל אונטער'ן ארם און איז ארויס אויף דער ליכטיגער גאס, האט ער געהערט איין ווארט: „לעקטשורס!".

אמאל איז געווען די מאדע קראנאלינעס, קובליקס א-לא פאמפאדור; שטרויס פעדערן, זאמשענע הענדשקעס און היינט — לעקטשורס.

און איטשע האט ביינעוואהנט לעקטשורס. ער האט ניט אויסגעלאזט קיין איינעם פון זיי, דען אויך איטשע איז אנגעשטעקט געווארען מיט דעם „נייאינקייט"...

און ער האט פון אלעמען הנאה געהאט. נור פלוזיים, אט דא ניט לאנג, קומט זיך צופאהרען א בחור'ל, א יונגס, א צוציק און עס לעקטשורט. מילא לעקטשור די געזונדערהייט. ערשט דער חברה-מאן שרייט נאר: „חברה פלעציל, לערנט, שקצים אין חדר אריין! נעהט זעצט זיך אוועק על ספסל החלב און לערענט!".

און דא האט זיך איטשע אויפגעקאכט, און ער האט שיער ניט אויסגעשריען: „וואס שטעהט איהר פראים און קוקט איהם אן דעם צוציק? ווארפט איהם ארויס, דערלאנגט איהם אין האלדז אין נאקען, ברעכט איהם א ביין, לינטשט איהם!".

דען ער ווייס ניט דער יונגער רעדנער אז איטשע האט שוין לאנג געזאגט: פערווארפט די ביכער, צינדט אונטער די בוק סטארס, שיסט אויס די שרייבערס, הענגט אויף אלע געלעהרטע און בלייבען זאל בלויז די חוצפה.

ווילסטו זיין א גדול, א קנאקער, א רעדנער, א ווארט-פיהרער — דאן פערווארף שעהר און נאדעל און ווער א חוצפה'ניק, אזוי האט געזאגט איטשע.

און וואס גרעסער די חוצפה, אזוי גרעסער מעג זיין דיין עם הארצות, און וואס גרעסער דיין אונוויסענהייט, אזוי גרעסער דיין עזות.

ווען פאר דיר איז גרינגער צו זיין א פרייער מענש, דאן זאלסטו ביי יעדער געלעגענהייט פערדאמען די פרומע; ווען דו ביסט „איסט"-יש געזאגען, זאלסטו פערדאמען אלע די, וואס זיינען עס ניט; ווער ס'איז ניט מיט דיין מיינונג, בעקעמפף איהם און דערגעה איהם די יאהרען, דען אזוי איז די טבע פון דער חוצפה.

און אזוי האט געזאגט איטשע: „קום אהיים און זעץ זיך אוועק שטודירען די אוצרות וואס אונזערע שרייבער, פאעטען און לעמעטשקע-דיפלאמאטען גנב'ענען איינס ביי ס'אנדערע און דרוקען זיי אין אונזער טאג-פרעסע; פרעס זיך אן מיט א סענטיגער לעהרע, צושפיליע דאס וועסטיל, רוק אריין די זשמעניעס אין קעשיניע אריין און רעד!

רעדען זאלסטו איבער אלעס און אלעמען, דען איטשע האלט מיט פלוטארך'ן: „די שפראך איז געגעבען געווארען צו הוצפה'ניקעס אויף צו פערדעקען זייער אונוויסענהייט!" מענסט רעדען איבער עטהיק, איבער פסיכאלאגיע, איבער יוריספרודענץ, איבער געהאקטע לעבערליך און איבער געשיכטע.

הויפטזעכליך דאס לעצטע, דען די געשיכטע איז ווי א גומיליאסטיק וואס ציהט זיך זעהר בעקוועם און וואס גרעבער מען איז דעסטא שטארקער ציהט מען איהר.

[illegible]ער מיין פריינד פון געשיכטע. נעהם אריין צווישען [illegible] די גומיליאסטקענע פאדעשווע און ציה אין דיין זייט מיט דער גאנצער חוצפה!

אזוי האט געזאגט איטשע!

און קומט א גלאנץ און הייסט דיר לערנען, דאן שטעק ווידער אריין די האנד אין די קעשינעס און פלעכט איהם דארט אויס א כפל שמונה'דיגע פייג...

לערנען זאלען די גלאנצ'ס, די זשיטלאווסקי'ס, די סירקינס און די איבעריגע נאיאווע מענשען, וואס שמעקען ניט די לופט פון אונזערע סויערע טויערלעך, וואס פרעגלען זיך ניט אין אונזער מצרים און ווערען ניט געשוואלען פון פערדרוס פון אונזער חוצפה!

און ווען עס קומט אהער א רעדנער וועלכער ציהט ניט די גומענע פאדעשווע אין דיין זייט אריין, דאן שעהם זיך ניט, פערשוועך ניט דיין היילינע חוצפה און נעה ארויף צו איהם מיט לשון און הייס איהם געהן... לערנען!

א בראך צו דיר קאלאמבוס! אזוי האט איטשע מיט חדוה אויסגעשריען ביי וויינבערג'ס לעקטשור, זעהענדיג ווי זיינע ווערטער ווערען מקוים.

און איטשע האט געזאגט: רעכט מיט דיר דו אלטער גאסט! מ י ר זיינען די ווארט פיהרער, מיר זיינען די לערנערס, יום ולילה פרעגלען מיר זיך מיט'ן פארווערמס, מיר שעפען חכמה פון דער ווארהייט און מיר שלינגען ווי הייסע לאקשען יעדער ליין פון אונזער סקיצען שרייבער. מ י ר, און נור מיר!

מ י ר! ווייל מיר האבען חוצפה! און אויב עס וועט קומען אימיצער און וועט אונז זאגען עפעס, וועלען מיר איהם ברענגען א ראיה פון „מארגען זשורנאל", פון דער „ווארהייט" און דער עיקר מיר וועלען איהם הייסען געהן לערנען.

און ווען עס וועט בעקאנט ווערען אין אונזער נייסטינער שפייזערין נויארק וואס מיר פאדערען, ווע'ט מען דאן וויסען אז מען דארף צימבלען אויף אונזער צימבעל און דודקען אויף אונזער דודקע.

אזוי האט געזאגט איטשע.

און עס וועט קומען א טאג ווען מיר וועלען מיט אונזער חוצפה אריבערשטייגען די אמאליגע בונדיסטען, ווען מיר וועלען די גאנצע וועלט פערשפרייטען מיט דער חכמה וואס מיר האבען ארויסגעקראגען פון בינטעל און פאסט מיר וועלען דאן קענען זאגען מיט די ווערטער פון דעם נאציאל-שולע-שעפער: „און די זון זאל בלייבען שטעהן אין ירחו און די מויערען פון דער שטאדט ירדן זאלען פלאצען אום מיר זאלען אריבערפיהרען אונזערע עופה'לעך דעם ים המלך!" דען אזוי ווילען מיר, אזוי דיקטירט אונז די חוצפה.

און אין יענער צייט ווען עס וועלען אויסגע'שמד'ען ווערען אלע פרומע, אומגעבראכט ווערען אלע גענגער, אויסגעהאנגען ווערען אלע שונאים, אויסגעווארגען ווערען אלע קריטיקער — דאן ערשט וועלען מיר בעשאפען א נייע אויטאָ דע פע, מיט נייע פריסטער, מיט נייע רבי'ס פאר וועלכע מיר וועלען שפרינגען צאפאס און פאר וועמענס כבוד מיר וועלען אויסקוילען 40 אקסען און הונדערט גענ-נער. און אין יענער גאלדענער צייט וועט איטשע טריאומפירען. ער וועט אריינשטעקען די הענט אין די פאקעטס און וועט אויספייפען: א קלאג צו קאלומבוס, א בראך צו אמעריטשקע גנב אין אז נוט און וואיל צו אייך רבי'ס וואס פאר א חסידים איהר האט!...

און דאן וועט זיין בלויז איין נאר און זיין נאמען וועט [illegible] „גרענעצלאזע חוצפה"!

איטשע מייער.

פראפעסאר מאנדעלשטאם אלס איד און נאציאנאליסט.

(שלום).

איך בין אבער איבערצייגט אז די רוסיש אידישע אינטעליגענץ איז נאך ניט רייף אויף צו קענען נאציאנאליזירען זיך. דער ריטשאג פון ארכימעד וועלכען מיר האבען אויסגעפונען איינינע יאהר צוריק, נוצט נור צו אויפהויבען די גרויסע און ברייטע מאסען וועלכע האלטען זיך נאך צוזאמען דורך צעמענט פון געמיינזאמע ליידען, יסורים, איבערלעבונגען און טראדיציאנען, ער טויג אבער בכלל ניט אויפצוהויבען די צופאלענדע עלעמענטען וועלכע רופען זיך אידישע אינטעליגענץ, און וועלכע איז ניט מעהר ווי א געשוויר אויף אונזער נאציאנאלן קערפער, מיט וואס זיי האבען קיין שייכות ניט.

דער אידישער אינטעליגענט, וועלכער האט פערלארען זיינע פאלקס-טראדיציאנען איז א באדענלאזער. דער אידישער אינטעליגענט איז בלויז אויף אזוי פיעל ענטוויקעלט דאס ער קען מיט א גרינג הארץ א אראבווארפען פון זיך דעם רעליגיעזען יאך וועלכער שטערט איהם אויף יעדען שריט און טריט אבער ער איז נאך ניט פארטגעשריטען אום צו קענען זוכען, ווער שטועסט געפונען יענעם אונערשעפליכען אוצר פון עטהישע געדאנקען און לעהרע וועלכער געפינט זיך זאגאר בלויז אין די פאלקס מנהגים.

ווארהייטען וועלכע זיינען ארויסגעלאזט געווארען פון אונזערע חכמים מיט 2 און 3 טויזענד יאהר צוריק, און איבערגעבאפט פון אונזערע אידישע קאלאפארטיהערס פון דער נייעסטער פארמאציע פון פערכדע קוועלען, ווערען געפרעדיגט אפטמאל אין א פערדרעהטען און פערקריפעלטען נוסח אלס נייעסטע ווארהייטען, נור וואס פון די ענדעקטע אמעריקאס. ווי דען אנדערש קען מען בעגרייפען יענע קינדערשע, אדער בעסער געזאגט, קליינליכע ארגומענטען מיט וועלכע די געגנער פון ציוניזם זוכען, מיט שוים אויף די ליפען, צו בעווייזען אז, דער ציוניזם, איז אונקולטורעל און וויל צוריקקעהרען די אידען צו פאות און לאנגע קאפאטעס, צו מחלוקת פאר טרפות אדער איבער בצה שנולדה ביו"ט? ווי דען אנדערש קען מען פערשטעהן יענע געמאכטע אונשולדיגקייט מיט וועלכע אונזערע אידישע "חכמים" ערקלעהרען זייער קאסמאפאליטיזם אלס דאס לעצטע ווארט דער וויסענשאפט? ווייסען זיי דען ניט דיזע פילאזאפען אז ישעיהו הנביא האט נאך מיט 3 טויזענד יאהר צוריק געפרעדיגט קאסמאפאליטיזם? אבער ניט דעם פוסטען און אבסטראקטען Nihilum Griseum וועלכער צופליהט זיך אין שטויב פון דעם לייכטען בלאז, נאר יענעם געזונדען קאסמאפאליטיזם, וועלכער בעשטעהט אין אונאויפהערליכען שטרעבען, צו פריעדליכע, ברודערליכע און קולטורעל-עטהישער פעראייניגונג פון פעלקער און נאציאנען.

ניט אין איין פאלק דארפען זיך אלע פעלקער צוזאמענשמעלצען. דאס איז אבסורד, דאס איז געגען די געזעצען פון דער מענשליכער ענטוויקלונג. פעלקער אונטערשיידען זיך פונקט ווי פלאנצונגען, געוויקסע, מינעראלען און חיות. זיי ענטוויקלען זיך, בייטען זיך אדער פערשווינדען פון אונצעהליגע פיעלע קלימאטישע, געזעלשאפטליכע און זעהר אפט קוים בעמערקבארע אורזאכען. אבער, פעלקער זיינען געווען און זיינען פאראן און וועלען עביג זיין און דארפען זיין. וויכטיג איז אז זיי זאלען האבען די מעגליכקייט צו ענטוויקלען זיך פריי אהן רדיפות, שטערונגען און "געטהאס"; וויכטיג איז אז די שטארקערע פעלקער זאלען ניט שפיעלען די ראלע פון העכט אין דעם טייכעל פון קאראסען; אז די אלמענשליכע געזעצע פון עטהיק זאלען זיין גלייך פאר אלעמען. דאן, און, נאר דאן, קען קומען פאלשטענדיגע הארמאניע אין דעם דור הפלגה.

אונזערע קאסמאפאליטען זאגען אבער: "מיר אידען זיינען פריהער פון אלעם מענשען און [..] נאכדעם אי[..] פריהער זיך

זארגען פאר דער גאנצער מענשהייט. וועלכע נעהמט שוין אריין אלס א טהייל אויך די אידען. און כפי אין רוסלאנד זיינען פאראן איבער הונדערט מיליאן רוסען און בלויז פינף מיליאן אידען און כפי די הונדערט מיליאן רוסען געהען אונטער'ן סכום פון דער מענשהייט, לכן איז אום וואס שנעלער צו דערנעהענטערען זיך צום טיפ פון "אל-מענש" מוזען מיר פריהער פון אלעם אפ'שמד'ן אונזערע קינדער און זיך זארגען מעהר פאר די קאצאפעס וואס הונגערען אין דער געגענד פון דער וואלגא, און נאכהער וועלען מיר א טראכט טהאן וועגען דעם אידישען שוסטער וועלכער ווערט געשוואלען פון הונגער און דהקות אין דעם תחום המושב; מיר דארפען זיך מעהר אינטערעסירען — זאגען זיי — מיט די "באסיאקעס" וועלכע ווערען אזוי מייסטערהאפט געשילדערט פון מאקסים גארקי איידער מיט דעם אידישען ארימען מלמד, מחבר, פרנס-חודש, שדכן און בדחן. און פיעלע אנדערע וועלכע ווערען ניט ווענינער מייסטערהאפט געשילדערט פון די אידישע פאלקס-שרייבער". — — — מען קען ניט זאגען אז דיזע לאגיק איז אונבעשטרייטבאר און דערווייזט אן איבעריגען מאל ווי שטארק מיר אידען זיינען אין חכמות אריטמעטיק אבער ווי קינדעריש שוואך מיר זיינען צו פערשטעהן די ריכטיגע בעדייטונג פון דעם ווארט "קאסמאפאליטיזם".

מיר שיינט אז די ריכטיגע אורזאכע, ווארום עס ציהט אונזער אינטעליגענץ אזוי שטארק צו אלעס וואס איז פרעמד איז גאר ניט דער רייץ פון קאסמאפאליטישען אידעאל, נאר — אפען גערעדט — פיעל נידעריגערע געפיהלען און אינסטינקטען. דאס זיינען די שקלאפישע אינסטינקטען פון בוקען זיך פאר דעם שטארקערען; די קנעכטישע געפיהלען וואס געהען איבער פון דור צו דור; די געפיהלען פון בעסער זיין א לעבעדיגער הונד איידער א טויטער לייב...

וואס זשע טהוט מען? זאל מען דען אוועקלעגען די וואפען, און זיך שטעלען אן א זייט און אינדיפערענט, צוקוקען ווי אונזער אינטעליגענץ שטארבט אפ און פאלט אפ פון אונז?

ניין! מצער זיין אדער מיאש זיין זיך טאר מען ניט! דער געזונדער קערן וועלכער איז פערזעעט געווארען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג וועט געבען גוטע פרוכט. די אידישע ליטעראטור וועלכע איז אויסגעוואקסען פאר דער לעצטער צייט און ווערט דורשטיג געלעזען פון הונדערטע און טויזענדע, איז דער בעסטער בעווייז אז אין אונזער פאלק איז זיין נאציאנאלער זעלבסט בעוואוסטזיין דאך ניט פערלארען געגאנגען, עס האט נאר געדרעמעלט. עס העלפען אונז יעצט פיעלע אינטעליגענטע קרעפטע פון מערב אייראפא און אמעריקא. זייער מיטווירקונג דארף אונז בעגייסטערען צו ווייטערע און אויפהערליכע טהעטיגקייט. און וועט אונז נאר געלונגען דורך געמיינזאמער ארבייט צו בעזעצען פאלעסטינא מיט א געוויסער צאהל אידישע ארבייטער און קאלאניסטען, דאן וועט אויך אונזער אינטעליגענץ צוריק קומען צו אונז פאר דעם ערפאלג בוקען זיך אלע און מעהר פון אלע אידען און ווער שמועסט "אידישע אינטעליגענץ".

פערזענליכע ערקלעהרונג.

פריינד רעדאקטאר!

ביטע מיר געבען פלאץ פאר פאלגענדער ערקלעהרונג: אזוי ווי איך האב ביים מיטינג פון מר. וויינבערג אין א אויפגערעגטען צושטאנד בעלידיגט מר. וויינבערג פערזענליך, א זאך וואס האט נאך ניעמאלס פאסירט ביי מיר אפילו בנוגע צו מיין גרעסטען געגנער, דערום ציה איך צוריק עפענטליך די ווערטער וואס האבען פערש[..]פט דעם רעדנער ענמת נפש און צו [..] זעלבער צייט אויך מיר זעלבסט און [..]ם ענטשולדיגונג ביי די פערזאנען וואס האבען זיך געפיהלט בעלידיגט און אנגעגריפען פון יענעם אינצידענט.

מיט אכטונג י. סקלאווער.

ווער איז שולדיג.

אן ענטפער צו א. מ. מאנדעלבוים.

פון א. אסאווסקי.

אין מיין ארטיקעל "נייאינקייטען און אלטינקייטען" האב איך געבראכט מאנדעלבוים'ס בעהויפטונגען דאס מיר זיינען געניינט צו נייאינקייטען, מיר האבען דיזען הרגל איינגעזאפט מיט דער מאמעס מילך און בעוויזען מיט פאקטען ווי פאלש דאס איז. וואס זשע ענטפערט ער מיר דערויף? אז ניט דאס האט ער געמיינט, אז געמיינט האט ער גאר אויסצוזידלען איניגע חברה לייט וועלכע זיינען נאך זיין מיינונג א קללה פאר אונז אנשטאט א ברכה און איך פרעג: אויב א מענש שרייבט ניט דאס וואס ער מיינט, טא ווי אזוי בין איך זיכער אז בעת ער האט געשריבען אין דיזען לעצטען ארטיקעל "איך, מיין פריינד, האב שטודירט די פראגע פון לעבען און פראקטיק", אז ער האט בעת מעשה ניט געמיינט, א קשיא אויף וויניפעגער יאלדען, זיי קענען נאך דאס אויך גלויבען. אויב א מענש שרייבט עפעס אנדערש וואס ער מיינט דארפען מיר פערשטעהן אז ער מיינט קיינמאל ניט וואס ער שרייבט.

ווייטער בעשולדיג איך איהם אין א געמיינעם מאנעווער אוועקצושלעפען די פראגע וועגען דער נאציאנאל ראדיקאלער שולע אויפ'ן אלטען שאבלאנעם דיספוט פון העברעאיש אדער אידיש. און איך ווארף איהם פאר דאס אז ער אלס מיטגליעד פון פעראיין "אידישע יוגענד" וואו דיזע פראגע איז געבוירען געווארען און פאר וועלכער אויך ער האט געשטימט, האט גאנץ גוט געוואוסט אז עס האנדעלט זיך ניט וועגען א נייער תורה, א נייעם גאט און אויך ניט וועגען העברעאיש אדער אידיש.

און וואס ענטפערט ער מיר אויף דיזען שווערען פערברעכען וועלכען איך ווארף איהם פאר, זוכענדיג צו פער'מסר'ען דעם פעראיין פאר'ן עולם מיט שאפען א נייעם גאט און ז. וו. הערט און שטוינט: מען דארף שאפען א נייעם סדר הלמוד, מען דארף געבען דעם קינד א בעגריף א. ז. וו. ווער זשע נעהמט זיך אגיטירען דערפאר? איהר, מר. אסאווסקי? איז ווי באלד איך געפעל איהם ניט. מר. בערו, מר. אליהו טשערניאק וואלטען זיך נעהמען דערפאר", אה, זייט זיכער, וואלט ער מיט דער נאז געאקערט און וואלט זיי נאך געשטופט. ס'הייסט אז דעם גאנצען בעשולדיגונגס אקט פון אומיכטיגע פערדרעהען די פאקטען, זוכען צו פערבלענדזשען די אויגען מיט מסירהלעך און קנות אויף די קדושים און מאכען פון דער פראגע אן עברית אדער אידיש ויכוח, בעשטעטיגט ער מיט שווייגען. אויך מיט'ן בעשטעטיגען דעם פאקט אז מען דארף שאפען א סדר הלמוד וואו דאס קינד זאל קענען אונזער פאלק א. ז. וו., בעווייזט ער אז אזוי ווי יעצט איז, איז ניט גוט און עטוואס אנדערש נייעס מוז געשאפען ווערען. נור זאגען דאס אפען? פאר איהם וואלט עס הייסען ווי זעלבסטמארד בעגעהן, ווייל דאן וואלט ער אנווערען דעם חן. טא וואס זשע טהוט מען אין אזא פאל? ווי דרעהט מען זיך ארויס פון אזא אונאנגענעהמער לאגע? פאלט ער אויף א המצאה: "אסאווסקי איז נא נוד", "כאפט דעם גנב"!

נאטירליך, וועל איך מיט קיין איינציג ווארט ניט פערטהיידיגען קיין אנגעגריפענע פערזענליכקייט, צו פיעל אכטונג האב איך פאר דעם לעזער, ווי אויך פאר די קאלומס פון דיזער צייטונג און אויך צו פיעל איז מיין עסטעטישער געשמאק ענטוויקעלט איך זאל זיך קענען אראבלאזען צו א פערזענליכען דיספוט. איך האב דא געבראכט בלויז צוויי סעמפעלס ווי אזוי דער געגנער האט געענטפערט אויף מיינע בעשולדיגונגען קעגען איהם און אט איז א דריטע:

איך האב איהם פארגעווארפען אז ער האט געזוכט צו פער'מסר'ען זיינע חברים ביים פראסטען עולם מיט א פאלשען געשריי פון שאפען א נייעם גאט, א נייע תורה א. ז. וו. אום דערמיט צו געפעלען די רעאקציאנערען. וועלכע ער האלט פאר זיינע ברויט געבער. עס איז א שווערע בעשולדיגונג וועלכע אלס מענש און פעדאגאג האט ער בעדארפט ענטוועדער דארלעגען, בעווייזען אז עס איז א בלבול, אדער עפענטליך צוגעבען מיין אמת. זיינען דאך אבער ביידע וועגען צו ענג פערצאמט, ער געפינט זיך אין א פאסטקע. וואס טהוט ער? ענטפערט ער מיר: "ניט אמת, איך האב קיינמאל ניט געשטרעבט צו געפעלען און וועל ניט שטרעבען". צי איז פאראן א ניצוץ אמת אין דיזער בעהויפטונג איז גענוג דער פאקט וואס ביז ער האט ניט בעקומען קיין ווינק פון "איבען" האט ער ניט געשמעקט אין שוהל, יעצט שפרינגט ער קדוש מיט א פרומער מינע און טראגט דעם גוט שבת פאראויס. אליין ניט קיין ציוניסט און קויפט דאך א שקל ביים בעל הבית. דא האט איהר אייך צוויי ביישפיעלע וועגען דעם אמת וואס שפראצט פון זיינע שורות.

נון, בעשולדיגט ער מיך אין מאמענט אידעאליזם, אין צוויי זייטיגקייט, אז איך בין פאר עברית בעברית, און דער זעלבער צייט פאר אידיש באידיש און נעהמט זיך אן די קריוודע פון דעם ציוניזם אויף וועלכעס פאהנע עס איז אויפגעשריבען "תחית האומה תלויה בתחית השפה". און אט האט איהר א נייע זאמד'שיטעניש אין די אויגען: אויף קיינע פון די ציוניסטישע פאהנען איז אזא אויפשריפט ניטא, אין דער אפיציעלער פראגראם פון ציוניזם איז עס ניטא און וואלט אזא אויפשריפט יא זיין, וואלט איך זיין דער זעלבער פייערדיגער הייסער ציוניסט און וואלט דאך איגנארירט דעם אויפשריפט. אמת, די העברעאישע שפראך איז די אפיציעל נאציאנאלע שפראך אונזערע און אלס אזעלכע איז זי ביי מיר טהייער. דאס אלעס איז אבער ניט גענוג צו פערבלענדען מיר די אויגען אום ניט צו זעהן די פאקטען אז דא אין גלות, בעזונדערס דא אין קענעדא איז עס פארלויפיג אונמעגליך און אז קיין איינציגער פון די טויזענדער תלמידים וועלכע לערנען יעצט ביי די רביים אין חדרים, אין תלמוד תורה'ס וועט קיין איינציגער ניט קענען קיין העברעאיש און אז אלע אהן אויסנאהמע פערשפענדען די צייט און די עלטערען די געלד, ניט ארויסבעקומענדיג קיין נוצען וועלכע דער באי וואלט ארויסגעטראגען ווען די סיסטעם פון לערנען וואלט אומגעביטען ווערען.

און א איבעריגע מסירה'לע פון מר. מאנדעלבוים אויף מיר: אז איך טהו א זאך וועלכעס איז אין געגענזאץ צום פעראיין, וואו איך פרעזידענטעווע. ווייטער ווארפט ער מיר פאר אז אין מיין לעצטען ארטיקעל פון דער סעריע "נאציאנאל ראדיקאלע שולע" האב איך זיך פערראטהען מיט ערקלעהרען זיך פאר עברית בעברית און אגיטירענדיג פאר אידיש באידיש און מיט שאפענע תמימות פרעגט ער מיך: וואס בין איך, מילכיג, פליישיג אדער פארעווע? אויב עמיצער האט זיך פערראטהען איז דאס קיין אנדערער ווי מר. מאנדעלבוים וועלכער בעריהמט זיך אז ער האט שטודירט א. ז. וו. און פערשטעהט ניט אן איינפאך ארויסגעזאגטען געדאנק אהן דעקאדענץ, אהן הארטע ווערטער פון וואס מען קען די ציינער צוברעכען:

איך האב געזאגט, אז ווערענד ביי אנדערע פעלקער האט זיך געביטען דער סדר הלמוד מיט דעם בייטען די לעבענס פארמען און צופאסען די שול צום לעבען, איז דאס דער סוד פון זייער גוואלדיגען פראגרעס סיי אין לעבען זא אויך אין שולע, ווערענד ביי אונז איז אלעס געבליבען ווי מיט צוויי טויזענד יאהר צוריק. און איך זאג ווייטער אז די ציוניסטען זיינען געוועזען די יעניגע וועלכע האבען אריינגעטראגען א רעוואלוציע אין דעם חנוך און האבען געשאפען די נאטירליכע מעטהאדע, די שטה עברית בעברית. זאלען מיר איינפיהרען דא עברית בעברית? און איך ענטפער פאזיטיוו יא! נור מיט א תנאי אז די עלטערען וועלכע האבען קינדער א נ פ א נ ג ע ר [מערקט בלויז אנפאנגער] און ווילען אז זייערע קינדער זאלען קענען העבראאיש [איך בין איינער פון זיי] דארפען זיי זיך פערפליכטען ניט צו שיקען זייערע קינדער אין פאבליק סקוהל אמווענינגסטען פאר דריי יאהר. דאן און נור דאן איז מעגליך עטוואס וויכטיגעס צו בעווייזען. וואס זאל אבער געטהאן ווערען מיט די קינדער וועלכע זיינען שוין 8 און 10 יאהר אלט און לערנען זיך שוין פון איניגע יאהר, זאל מען מיט זיי איינפיהרען די מעטאדע פון עברית בעברית? עס וואלט ווירקליך זיין א פערברעכען דאס צו פאדערען, ווייל א זעלכע קינדער וואלטען אונפערמיידליך פערבלייבען עוויגע קאליקעס. זאל מען זיי לאזען ווי עס געהט יעצט, לערנען ווי פאפוגאיעס ווערטער וועלכע זיי הויבען ניט אן צו פערשטעהן און פערטעמפט זייערע מוחות, פערביטערט זייערע הערצער קעגען מלמד, אידישען למוד און פאלגליך אידישען פאלק? און איך זאג: ניין! ניין, אזעלכע קינדער דארף מען לערנען אידיש באידיש.

בנוגע מיין שטיצונג דער יעצטיגער תלמוד תורה. — הלמאי האב איך א קליינע צובראכענע הייזקע, איך פלאנעווע צו בויען זיך אן אנדערע, אבער ביז יענע וועט פערטיג ווערען מוז איך דאך דערווייל אין זינען האבען די חורבה אין וועלכער איך וואהן לעת עתה מיט מיין בני בית. קען דען א פערנונפטיגער מענש אנדערש האנדלען?

און צו ענדע שטעל איך די פראגע צום לעזער דען דאס איז פאזיטיוו מיין לעצטער ענטפער. זאל אלזא דער לעזער ענטשיידען ווער האט זיך פערראטהען און ווער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס פערזאן וואס זוכט צו פערדרעהען דעם אמת.

עסטעוואן און איהרע אידען.

12.

הערט זיך איין ווי אזוי די אידישע בעפעלקערונג אין עסטעוואן איז געוואקסען:

ביז אפריל 1911 זיינען אין עסטעוואן געווען בלויז 4 אידישע פאמיליעס ווען איך בין ביי זיי געווען אין אויגוסט זיינען דארטען שוין געווען איבער 125 אידישע נפשות. און יעצט קען זיין האט זיך די אידישע "וועלט" דארטען אפשר פערדאפעלט אויב ניט שוין פערדרייפאכט.

פלייש האבען זיי פריהער בעצויגען פון ברענדאן, מאניטאבא, אדער פון דער דערבייאיגער קאלאניע הירש, סעסקעטשעוואן.

בכלל איז די קאלאניע הירש די גייסטיגע שפייזערין פון עסטעוואן. קומט ימים נוראים און ווען קיין מנין איז נאך ניט געווען מעגליך צוזאמענעהמען — פאהרט מען אראפ קיין הירש, דארף מען מאכען עפעס א יום טוב'ל כאפט מען זיך אראפ קיין הירש, דארף מען אנפרעגען וועגען א אידישען ענין, פרעגט מען עס אן אין הירש.

דערפאר צאהלט עסטעוואן אפ מיט גשמיות. עסטעוואן איז די "האלסייל" פון הירש: וויל א הירש'ער איד א וואלוועלען בגד, קריגט ער עס אין עסטעוואן; א פאאר גוטע שיך, "פענסי" פאר א שיבוש — אין עסטעוואן; א גוט זעקעל מעהל אויף בארג (אום ווינטער) — קריגט ער אין עסטעוואן.

מיט איין ווארט: עסטעוואן איז דאס פלאץ פון די האלסיילער, וואו אפילו הירש'ער קרעמער (די ריטיילער, געוועהנליך) קומען אהין איינקויפען זייער ווארע, ווי באקאליי (גראסערי) אזוי אויך צעלניק [דריי-גודס].

צווישען זיך לעבען זיך דערווייל די עטליכע אידישע פאמיליעס בשלום. די אויבערשטע דעק איז מעהר אדער ווענינער א גאנצע. מען דארף אבער אבזיין בלויז עטליכע שטונדען אין עסטעוואן און רעדען מיט עטליכע אידען אום צו פיהלען אז די אויבערשטע דעק איז ניט אויסגעגאסען פון שטאהל, צי פון אייזען; זי וועט אט אט פלאצען און דאס איינהייטליכע וועט אויף עטליכע שטיקער זיך צוטהיילען.

אזוי צי אנדערש דערווייל איז דאס אידישע לעבען דא א רוהיגעס. די קריסטליכע בעפעלקערונג זעהענדיג אז זייערע נייע אריבערגעקומענע געסט פיהרען זיך גאנץ פיין אויף, האלטען זיי דערום פון די אידען אן עולם ומלואה: ווען די אידען האבען אבגעקויפט דעם קארנער לאט [מיין סט. און 4טע סט.] פאר א שוהל, האבען אויך קריסטען געגעבען דאניישאנס.

צווישען די קרוב צו 150 אידען אין עסטעוואן זיינען, ווי געזאגט, ס'רוב קרעמער, עס זיינען אבער אויך פאראן ארבייטער, איניגע בריקלער, 1 שניידער, 1 פעדלער, 2 קצבים און אויך א אידישער ריעל-עסטייט אפיס.

די קריסטליכע בעפעלקערונג אין עסטעוואן איז אין אלגעמיין זעהר א ליבעראלע און א דאנק זי'ער איבערגעבען זיין דער טובה פון שטאדט, וועט די בעפעלקערונג ווערען וואס אמאל אלץ מעהר. זיי האבען ארענטליכע און פלייסיגע שטאדט-טאטעס וואס [..] שטארק אין זינען די טובה פון [..] זעהען. וואס אמאל אנדערע בע[..]ליכקייטען איינצוארדנען אום [..] שטאדט זאל זיין שעהנער, ריינער און בעקוועמער.

און דא וועל איך ווידער ציהען א פאראלעל צווישען עסטעוואן און רידזשיינע:

ווי געזאגט אין דעם — און אין פארינען — ארטיקעל, איז עפעס יא פאראן מוטנעס, איז עפעס יא דא אונרייגעס אין דאס "קהילה"-לעבען אין עסטעוואן, אבער עס איז ניט אזוי צוריסען, צופליקט און וואלגערט זיך ניט אזוי אין שמוץ ווי אין רידזשיינע. אויך אין עסטעוואן איז די אידישע בעפעלקערונג א פראסטע, אבער ניט אזוי ווילד-גראב און ניט אזוי אונהעפליך זיינען די אידישע מאנערען און בעגעהמונגען אז א גוי זאל זיי אנזעהן. און אט דער צודעק, דער אויבערשטער דאך האט געבראכט דערצו וואס די אידען האבען דארטען נושא חן געווען. אין רידזשיינע האבען די קריסטען מיר קיין גוטעס וועגען "זייערע" אידען ניט געזאגט, ווערענד ווען איך האב גערעדט מיט דעם רעדאקטאר פון דער עסטעוואנער צייטונג און מיט איניגע אנדערע פראמינענטע קריסטען, האבען אלע מיר געזאגט די בעסטע מיינונג וועגען זייערע אידישע שכנים. "די אידען זיינען זעהר א שטילער, ארענטליכער און פלייסיגער עלעמענט, און הלואי וואלטען מיר געהאט פאקט 100 מאל אזוי פיעל אידען.

[..]לוס אויף זייטע 6, קאלום 1.

אויס מיט די שוואכע טרובעס און סטענדס

ענדליך אפערען מיר אייך די קאלומביא

HORNLESS

נור וואס ארויסגעקומען. זייט אפ-טו-דייט.

ליריק $39.80

ענטהאלט 3 דאבל רעקארדס [15 סילעקשאנס] נאך אייער גוסט. $7.80 קעש און $4.00 מאנאטליך.

מיט א שטארקען דאבל ספרינג מאטאר, קלינגט אב די טענער, א צעהן אינטש טוירן טייבל, דינסטע טענער ארם און די לעצטע וואטש קייס. העלע צוזאמענבונד, פערלירט ניט קיין פארטס

$29.00, $58.00, $80.00 א. ז. וו.

קליינע אויסצאהלונגען, צופריעדענהייט גאראנטירט.

נארדיקא, באנשי, מערי גארדען, עליס נעלסאן, קובעליק, קאוואלעריע, ביזפאם א. ד. ג. זינגען און שפיעלען נור פאר "דיסק" קאלומביא גראמאפאן.

די "דיסק" סטייל איז די בעסטע. פון יעדע טויזענד מאשינען וואס מיר האבען לעצטען יאהר פערקויפט זיינען 934 געווען די "דיסק" סטייל און פון זיי 887 פון קאלומביא דיסק.

זייט זיכער צי ס'איז א קאלומביא

אידישע און אנדערע דאפל דיסק רעקארדס, 2 פערשיעדענע סילעקשאנס 85 סענט. איינמאל פרובט די נייע קאלומביא רעקארדס און איהר וועט מעהר קיין אנדערע קויפען. דויערהאפט. פיינער טאן מיט גאלד געפרייטמט. 2 מינוטענדיגע 19 ס., 4 מינוט. 35 ס. מיר האבען סעקאנד הענד מאשינעס צו בארגיין פרייזעס. אלטע מאשינעס נעהמען מיר אן אין געל[..]. פערציג סטיילס פיאנאס; 30,000 רעקארדס.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטיידזש עוו. וויניפעג, מאנ.

נעקסט צו פיירוועטהערס.

מרס. ח. מ. לעכציער

די אלטע מרס. לעכציהער איז פא-ריגען זונטאג פריה געשטארבען אין עלטער פון קרוב 80 יאהר אין הויז פון איהר עלטסטע טאכטער.

חנה מאכליע לעכציהער איז פון די עלטסטע היגע אידישע אימיגראנטען. זי איז אהער געקומען אין ספרינג 1882 מיט דריי יאהר צוריק איז געשטארבען איהר מאן שמעון לעכציהער.

די פערשטארבענע האט איבערגע-לאזט 4 זיהן (אברהם, משה, פרץ און פייוויל) און 2 טעכטער (מרס. רייסקי און מרס. קרושין אין יארקטאן) אוי-סער די יונגסטע טאכטער וואהנען אלע איהרע קינדער אין וויניפעג.

זונטאג 6 אוהר איז געווען די לויה, נאך וועלכער עס זיינען נאכגעגאנגען אלע איהרע קינדער. מען האט דעם בר מינן צונעפיהרט צו די שוהלען און צו דער ת״ת, און פון דארטען צו דעם שערי צדק בית-עלמין.

די מרס. לעכציהער האט אויך אי-בערגעלאזט 49 אייניקלעך און 11 אור-אייניקלעך.

זארגט פאר׳ן אידישען אימיגראנט!

דאס איז א חוב אויף יעדען וויניפע-גער אידען און דיזען חוב האט אויף זיך גענומען דער נייער וויכטיגער פער-איין „היברו אימיגריישאן פראָ-גרעסיוו סאסייעטי״ (לעזט איינ-צעלהייטען אויף 1טער פיידזש) יעדער איד דארף בעלאנגען צו אזא פעראיין, וועלכער וועט ניט דערלאזען אז אימי-גראנטען זאלען צוריקגעשיקט ווערען.

זונטאג דעם 10טען מארטש 3 אוהר נ. מ. וועט אין דער מאניטאבאר שוהל (קאר. מאניטאבא און פאוערס) זיין א דזשענעראל מיטינג וואו נייע מעמ-ער׳ים וועלען אויפגענומען ווערען.

ען קען זיך אויך ווענדען צום פרעז. I. LUDVIG, 570 Pritchard צום טרעזשורער א. נאזמאן 658 בא-ראום עוו. און צו דער פאלגענדער קא-מיטע: דזש. קאוונסקי 516 מענגוס; ס. פאראניסקי 506 מענגוס און צום סעקר. מר. מ. שרייבער 890 מיין סט. צו ה. לודוויג און מ. וואסערמאן.

ב. טשערניאק איז מודיע אלע זיינע קונים, אז אויך היינטיגס יאהר וועט ער פערקויפען גוטע, זויבערע און כשר׳ע מצה ווי פאר א יאהרען צו בילינסטע פרייזען. אויך קומט מיר אן מצות פון די סטייטס. 262 סעלקירק עוו.

סטייטסער מצה פון שיקאגא.

ביי מר. יוסף איידעלמאן שו״ב, 42 דערבי סטריט און אין 514 דערבי סט. וועט זיין צו פערקויפען סיי ריטייל און סיי האלסייל גוטע, כשר׳ע מצה צו די בילינסטע פרייזען. די מצה איז שוין בעקאנט צו די היגע אידען.

בעקאנטמאכונג צו אלע מיינע קאסטימער.

אזוי ווי פאר די לעצטע עטליכע יאהר אזוי אויך היינטיגס יאהר וועל איך ברענגען גוטע, כשר׳ע מצית פון די סטייטס (פון שיקאגא און סינסינע-טא) צו די בילינסטע פרייזען.

מיט אכטונג מ. קאוואלסאן

560 סעלקירק עוועניו, וויניפעג.

[illegible] אונזערע [illegible]

אין די טהעאטערע.

אין די וואקער טהעאטער.

אין די באלקאן פרינצעס, די שעהנע מיוזיקאל קאמעדיע, שפילט די הויפט ראלע מיס נאנינג. אלע טהעאטער גע-הער, און די קריטיק אין די ערטער וואו זי האט בעזוכט, זיינען אלע מיט דער מיינונג אז מיסס נאנינג איז א זעלטען פראכטפאלע זינגערין. איהר שטימע איז זיס און איהרע טרעלען בעצויבערענד. עס איז די אנגענעה-סטע שטונדע פון גייסטיגען פערגני-גען צו הערען דיזע שוישפילערין און זינגערין.

נעקסטע ערשטע האלבע וואך ווערט אויפגעפיהרט „סיס האפקינס״. דאס איז א זעהר אמוזירענדע פליי. אין איהר נעהמט די הויפט ראלע מיסס מעלוויל, אלס „סיס״ און וואוהין זי קומט מאכט זי דעם גרעסטען פוראר. דאס פובליקום גיט איהר איבעראל די ווארמסטע אויפנאהמע.

„וויטה עדזשד טולס״ וועט געשפילט ווערען די צווייטע האלבע וואך. די זעלבע פראכטפאלע קאמפ. האט שוין מיט עטליכע וואכען צוריק געשפילט דאס שטיק אין וויניפעג, אין די וואָ-קער טהעאטער. ביי א ספעשיל אראנ-דזשמענט וועט דיזעלבע קאמפ. ביי איהר אומקעהרען זיך פון דער וועסט ווידער אויפפיהרען די פיעסא אין די וואקער.

אין די וויניפעג טהעאטער.

נעקסטע וואך ווערט אין דער היים פון די פראמינענטע ארטיסטען — אין די וויניפעג טהעאטער — אויפגעפיהרט א שעהנע פיעסא מיט דעם נאמען „דהי גוירל אי לעפט בעהינד מי״.

דיא פראמינענטע שוישפילער וועלען אין דיזער פיעסא צייגען זייער טאלאנט, דען זיי האבען גוט צוגעפאס-טע ראלען צו זייערע כאראקטערע.

אין אלגעמיין האבען די שוישפילער זעהר פילע גוטע פיעסען אויפגעפיהרט ביז יעצט און אזוי וועלען זיי אויך ווי-טער אויפפיהרען די בעסטע פיעסען וואס עס זיינען פאראן אויף דער ענגלי-שער ביהנע.

די פאטראנייזער פון דעם וויניפעג טהעאטער וועלען אהן צווייפעל געני-סען א פרעהליכען אבענד און גייסטי-גען פערגעניגען ווען זיי וועלען נעקסטע וואך אנוועזענד זיין אין טהעאטער.

אין עמפרעס טהעאטער.

די פראגראם פאר נעקסטער וואך ווי די פראגראם פון די פאריגע וואכען וועט אהן צווייפעל זיין אן איבערדא-שונג פאר די פאטראנייזער פון דעם עמפרעס טהעאטער. שוין זייט לאנג אז דאס מענעדזשמענט שטרעבט צו אויפ-האלטען דעם פרעסטיזש און גוטען נא-מען פון דאס טהעאטער און דאס איינ-ציגע וואס זי ווענדעט אן דערצו, איז צו געבען דעם פובליקום אן אבענד פון גייסטיגע פערגעניגען און צו ברענגען אין דעם עמפרעס טהעאטער די בעס-טע ארטיסטען וואס געפינען זיך אויף דער וואדעוויל ביהנע.

לעזט אונזערע אדווערטייזמענטס און איהר וועט זיך איבערצייגען אז דאס וואס מיר זאגען איז ריכטיג. אי-מער געבען מיר דאס בעסטע און דער-פאר האבען מיר אזא ערפאלג אין אונ-זער טהעאטער.

שבת דעם 2טען מארטש וועט פאר-געשטעלט ווערען אין קווינס האל א מאלארוסישע דראמא „קארא סאוועס-טי״ אין וועלכער עס וועלען אנטהייל-נעהמען היגע און ספעציעל נעקומענע ארטיסטען פון לוואוו און רוסלאנד. נאך׳ן פארשטעלונג וועט אויך פארקו-מען א דענס.

עסטעוואן און איהרע אידען.

שלום פון פיידזש 5.

אזוי האט מיר נעזאגט כמעט יעדער קריסט, מיט וועמען איך האב גערעדט וועגען די אידען אין עסטעוואן.

און דאס איז דערפאר וואס זיי זיינען מעוזר פעראיינגט, זיי שרייבען ניט צום קיסר קיין שנאדער בריעף, זיי פערדונגען ניט אום יו״כ זייערע ספארם צו גוים און מאכען ניט קיין מאנקי ביזנעס מיט׳ן רבונו של עולם, ווי בע-ריידען ניט איינס דאס אנדערע אין דער עיקר: זייער ברוגז איינס אויף דאס אנדערע איז ניט ארויסגעטראגען אין דער גאס.

C. CHALOFF.

קארנער קינג סט. און לאגאן עוו.

מיר האבען ערהאלטען 250 באיעס סוטס פון מ. האפמאן פון מאנטרעאל. דאס זיינען שעהנע סעמפעלס וואס מיר האבען גע-קויפט צו 50 סענט פאר׳ן דאלאר סייזעס פון 3 יאהר ביז 14 יאהר. יעדער סוט איז פערפעקט און וועט פערקויפט ווערען פאר האלב פרייז לויט דער ווערטה. קומט פריהער פאר אויסצוקלייבען זיך דאס בעסטע.

ס. קאלאף.

דיא אידישע שוך סטאר.

577 סעלקירק עוו.

מאכט בעקאנט אלע איהרע קאסטימער אז מיר האבען ווידער ערעפענט אונזער סטאר מיט א גרויסען סטאק שיך פאר מענער, פרויען און קינדער. די בעסטע שיך צו די בילינסטע פרייזען. פאטרא-נייזט די אידישע שוך סטאר.

ל. ספיוואק, מענעדזשער.

J. ROSENTHAL & CO.

געבען איבער א דזשענעראל סטאק פון גראסערים, קלאטהס, בוטס און שוהס אין בעטרעף פון $2.500. מיר געבען איבער דאס וואארע מיט א דאבל סטאר און א וואהנונג אפסטערז, קארנער מעקרעגאר און מאניטאבא עוו. זיך ווענדען אין 199 פרינצעס סטריט.

צו מיינע געעהרטע קאסטי-מער און פריינד: איך מאך אייך בעקאנט דאס איך מוף פון 211 לאגאן עוו. אבסטערז אין 174 לאגאן עוו. נעקסטען מאנאט. יעצט פערקויף איך גרויסע באר-גיינס בעפאר איך מוף. קומט און איבערצייגט זיך. מ. דראטש.

פערלאנגט

א אידישע קיכערין אין אן אנ-שטענדיגער הויז. מעלדען צו מאדאם ר. ש. ראבינסאן

42 הארגרייוו סט. פהאן מיין 4874

פערלאנגט א באי פון 16—17 יאהר אין א גראסערי סטאר, זאל אויך קענען ארומגעהן ביי פלייש קיין דעליווערי, מיטעלע ווידזשעס מיט באָרד און רום. פרעגען ביי מר. מ. פיינשטיין אין 729 סטעלא עוועניו.

חזן קנעלמאן

וועט דאווענען אין חברה משניות שוהל 325 סטעלא עוועניו שבת פרשה פרה, 9טען מארטש. מיר ערזוכען אלע אידען צו קומען הערען. איהר וועט האבען פיעל פערגעניגען. י. גענזער, טשערמאן

א.מ. מאַנדעלבוים

פרינציפאל

פון „וויניפעג היברו סקוהל״ גיט לעסאנס אין העברעאיש, אידישע געשיכטע און קאמפא-זישאן. אדרעס

405 אלפרעד עוועניו

פהאן סט. דזשאן 1305

AMUSEMENTS.

The Walker

CANADA'S FINEST THEATRE

פהאן גערי 2520

פרייטאג און שבת און שבת מאטינע לואיזע גאנינג אין דער מוזיקאל קאמעדיע

דהי באלקאן פרינצעס.

אב. $2 — 25 ס. מאט. $1.50—25 ס.

4, 5, 6טען מארטש, מיטוואך מאטינע ראזע מעלוויל אין דער קאמעדיע

סיס האפקינס

אב. $1, 75, 50, 25 ס. מאט. 50, 25 ס.

7, 8, 9טען מארטש ביים אומקעהרען זיך פון וועג די ענגלישע קאמפאני אין

וויטה עדזש טולס

WINNIPEG

די היים פון די פראמינענטע ארטיסטען

היינט און מארגען:

דהי וויטשינג האור

נעקסטע וואך:

„דהי גוירל אי לעפט בעהיינד מי״

אב. 15 ביז 50 סענט.

מאט. מאנ., דינסטאג, דאנ. און שבת בעסטע סיטס 25 סענט.

Empress

PORTAGE AVE. EAST

DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 4טען מארטש 3 פארשטעלונגען טעגליך — 3 אוהר, 8 אוהר און 9.30

סיטס פאר מאטינע און אבענד קען אפגעשטעלט ווערען מיט א וואך פריער

פרעד קארנא׳ס לאנדאן קאמ. דער גרעסטער פרעהליכער אקט אין וואדעוויל אין „א נייט אין אן ענגליש מיוזיק האל״. 25 קאמעדי שפילערס.

עלדאן און קליפטאן אין זעהר א שעהנער קאמעדיע

טאקא — קישי וואונדערבארע יאפאנעזישע דזשאגלער

דזשעסי און ווילי בארוס אין קונציגע דענס און שעהנע סאננס.

גיי בראדערס בערימטע סטארס אין זייערע ספעשילס

מארשאל׳ס פראכטפאלער ארקעסטער.

מואווינג בילדער.

אבענד: 10, 20, 25 און 35 סענט.
מאטינע: 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL THEATRE

הויכע קלאס בילדער און נייעסטע סאננס

פראגראם געביטען 3 מאל א וואך

ELITE THEATRE

קאר. פארטיידזש און סמיטה

הויכע קלאס בילדער. (2619

פראגראם געביטען 3 מאל א וואך.

איבערראשענדעס

סעמועל לאוב אנשטאט אייזיקאוויטש

דער בעוואוסטער אייזיקאוויטש רעסטאראנט וועלכער רופט זיך אונטער דעם נאמען

יוראפען קאמערשל רעסטאראנט

איז איבערגענאמען אונטער א נייע מענעדזשמענט וואו פרישע, געזונדע און בעכטע מאכלים ווערען סערווירט ספעציעל מאכען מיר בעקאנט ריי-זענדע, דאס זיי קענען קריגען צו יע-דער צייט בעקוועמע, ליכטיגע צי-מערען פאר א גאנץ בילינען פרייז.

מיט אכטונג סעמועל לאוב

34 Martha St. Phone Main 4750

א גרויסער בארגיין. צו פער-קויפען אין 73 טשארלס סט. א קאטעדזש פון 5 רומס, באד און גאז. פרייז $2.700. פרעגען ביי דאנער, 580 פריטשארד עוו.

WINNIPEG COAL CO. 834 MAIN STREET

קאהלען און קאק. ריינע קאהלען, פולע וואג.

87 PHONE ST. JOHN 500

NORTHERN CROWN BANK

הויפט אפיס אין וויניפעג

מזומן קאפיטאל	$2.200.000
גוט שטעהענדער ס״ה	$17.000.000

יעדער דארף האבען א סייווינג אקאונט! איהר קענט עפענען א סייווינג אקאונט מיט 1 דאלאר. עסקא ווערט צוגערעכענט האלב יעהרליך

פרעזידענט: סיר ר. ה. מאקמיללאן
דזשענעראל מענעדזשער: ראבערט קאמפבעלל
דירעקטאר: האנ. ד. ס. קאמעראן, לייטנ. גאוו. אף מאניטאבא.

בראנטש --- קארנער סעלקירק אווע. און מיין סט.

וו. ס. ריטשארדסאן, מענעדזשער.

ווען איהר ווילט גוט בעהאנדעלט ווערען ביי עדעמס קוילען

D.E. ADAMS COAL COMPANY LIMITED WINNIPEG MANITOBA — HEAD OFFICE PHONES GARRY 740 & 741

13—11 דערמאהנט דעם „קענעדער איד״.

מרס. קינגדאם פאולקנער

שטימע אויסבילדונג און די קונסט פון זינגען.

Suite 5, Dismorr Block

קאר. הארגרייוו און פארטיידזש — פהאן פארטעדזש 495

צייט פאר אפליקיישאן — רעזידענץ: 197 יעל עוו., קרעסצענטוואוד.

R. S. ROBINSON 171 James St., East

אימפארטער און עקספארטער פון אללע סארטען רויהע און געדרעסטע פוטערווארג.

איך צאהל די העכסטע פרייזען פאר אלערליי היידס און פארס.

שרייבט מיר פאר מיינע פרייז ליסטס, גראדע געדרוקט.

ביזנעס טעלעפאן מיין 2311 רעז. מיין 4874 ר. ש. ראבינסאן

מ. דאנער און קא.

לאזען וויסען, אז זיי האבען געעפענט א סטאר אין 847½ מיין סטריט — פהאן סט. דזשאן 658

וויאו עס איז צו בעקומען אלערהאנד וואהל פייפער, פיינט, גלאז און ד. גל. צו דערזעלבער צייט נעהמען מיר אויך אן אלערליי פיינטינג, קאלסאמייני׳נג און אויספייפערן הייזער. אלעס פינקטליך אטענדעט.

די פרייזען און די ארבייט צופריעדענגעשטעלט אויף דעם בעסטען ארט.

עסט

שיקאגא׳ר סמוק פלייש, קארענביף און צונגען.

פרישע וויניעס, געסמוקטע סעמין,

לייכטע לאנטשעס, פרוכט און סאדא וואסער.

ס. מארגאלים

1310

260 דאפרין עוועניו, (מיניזקס האל).

ווילט איהר אייער פערד זאל האבען די ווערטה ווי א פרינץ זיך רופען, דאן זאלט איהר קויפען אין דער

נארטה וועסט הארנעס שאפ

און גוטע הארנעס נעבען א כאפ, אייער פערד וועט דאן אויסזעהן גרויסארטיג און שעהן.

The North West Harness Shop 73 דערבי סט. י. בעקער, פראפ.

BUSTER BROWN CLOTHING CO.

Brofstein & Clark, Props.

מאנופעקטשורערס פון האלסייל קלא-דינג פון די בילינסטע צו די בעסטע. ספעשיליסטס פון יוטס, באיס און קינ-דער פיין קלאדינג און מענער פענטס. דזשאבערס, האלסיילערס, רייטיילערס און פעדלערס וועלען מאכען געלד.

895 Main Street.

פערלאנגט

בוקוואלד׳ס ברויט

די בעסטע און ריינסטע, געמאכט אונ-טער די סאניטאריום לאוס. יעדער איז ווילקאמען צו בעזוכען די בעקער שאפ.

123 Salter Street

Phone St.-Jhon 1655

Northern Wine Co.

215 מארקעט סט. אקעגען סיטי האל.

פהאן גערי 2187

ב. דרוקסמאן, לעווין און טאבאיעס, פראפרייטארס.

האבען אויסגעפיקסט איינע פון די שעהנסטע און בעסטע ליקער סטארס. אלע סארטען וויינען, שנאפסען און ביר תמיד אין סטאק. בעסטע קוואליטעט, מעסיגסטע פרייזען. ספעשיל פרייז פיר שמחות. [illegible] ארדערס

נ. טשערניאק

וואטשמייקער און דזשולערער

האט [illegible] אימפארטירט א גרויסע[illegible] סטאק פון פער-שיידענ[illegible] דזשולערי, וואנדזיינערס און פאקעט זייגערס. [illegible], עס וועט אייך לוינען צו זעהן [illegible] סטאק.

876 [illegible] סטריט.

פאטראניזי[illegible]